

2002, hvilket også blev oversendt til Europaudvalget den 11. november.

Så sagt til hr. Jørn Jespersen: Jeg har intet nyt at tilføje.

Kl. 14.15

Jørn Jespersen (SF):

Fødevareministeren kan meget nemt nævne en hel masse spørgsmål i denne sag. Det, fødevareministeren bare ikke kan, er at give fyldestgørende svar på de pågældende spørgsmål. Det er jo derfor, der er kommet så mange af dem.

Regeringen siger gang på gang, at man kun støtter yderligere supplerende national landbrugsstøtte oven i de 104 mia. euro, der formidles via EU, når der foreligger helt konkrete og ekstraordinære omstændigheder, hvorefter man har støttet samtlige de sager, der har været. Det hænger da ikke sammen. Der er en skrigende modstrid mellem det, regeringen siger, og det, regeringen gør.

Derfor vil jeg bare anbefale, at ministeren, hvis ministeren er fuldstændig ude af stand til at påpege de konkrete og ekstraordinære omstændigheder i de tre nævnte sager, hvilket jo efterhånden er dokumenteret med al ønskelig tydelighed, så i hvert fald dropper den falske melodi og siger, som sandt er: Regeringen ville helst være de her sager foruden, men vi støtter dem som hovedregel, hver gang de kommer op, for at holde os nogenlunde gode venner med de andre lande. Og alt det, vi sagde omkring formandskabet, var en bekvem undskyldning i en konkret situation. Men hovedreglen er, formandskab eller ej, at vi støtter ekstra national landbrugsstøtte, når det kommer til stykket, for vi vil ikke ødelægge den gode stemning.

Hvis ministeren sagde det, var det i overensstemmelse med det, regeringen gør, og så ville ministeren slippe for at skulle redegøre for noget, der ikke er mulighed for at svare på.

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Somme tider har jeg stor respekt for hr. Jørn Jespersens ihærdighed, men der kan ikke presses en dråbe mere ud af den her citron, den er presset fuldstændig i bund. Jeg har ikke yderligere kommentarer.

Jørn Jespersen (SF):

Jeg forstår godt, at ministeren ikke vil svare på det, for ministeren har lokket sig selv i en fælde, hvor hun har givet udtryk for, at regeringens holdning er, at man principielt er imod at give

ekstra national landbrugsstøtte, og alligevel gør man det den ene gang efter den anden: til svinebønder i Portugal, til destruktion af vin i Italien og Frankrig, til bomuldsproducenter i EU, ud over hvad der gives af støtte. Enhver kan se, at det bare ikke passer, at regeringen er imod det, for regeringen siger ja hver gang.

Jeg synes bare, at det så ville klæde ministeren at ændre den overordnede forklaring og indrømme, at det støtter vi, i stedet for at blive ved med at fastholde en forklaring, der er åbenlys ikerigtig.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 130: Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Bedre indskoling og styrkelse af fagligheden i folkeskolens undervisning).

Af undervisningsministeren (Ulla Tørnæs).
(Fremsat 22/1 2003).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Gitte Lillelund Bech (V):

Jeg er glad i dag, og det har jeg god grund til at være, synes jeg. For ved behandlingen af L 130, som indebærer ændringer i folkeskoleloven, bliver det endelig muligt at implementere de mange ønsker og visioner, som vi i Venstre har for fremtidens folkeskole.

Tilbage i efteråret 2000 tog min forgænger, Anders Mølgaard, initiativ til udarbejdelse af Venstres visionsoplæg på folkeskoleområdet, »Fremtidens folkeskole – Faglig, fleksibel og fremadrettet«, og jeg tror faktisk, at Anders ville have glædet sig over indholdet af L 130. Jeg tror, han ville være lige så glad, som jeg er.

Venstres overordnede vision for fremtidens folkeskole er, at fremtidens folkeskole giver eleverne faglighed og kvalitet af højeste internationale klasse, sætter eleverne i stand til at træffe bevidste valg og bidrager til, at eleverne kan begå sig i en globaliseret verden. Vi mener faktisk, at vi med ændringerne af folkeskoleloven er meget tæt på at kunne opfylde denne vision.

Med ændringerne lægges op til en kombination af central opstramning af folkeskolens indhold og øget kommunalt selvstyre, hvad angår folkeskolens rammer, og det er helt i tråd med Venstres ønsker.

Jeg vil kort fremhæve nogle enkelte dele af denne folkeskolelov, som vi i Venstre har lagt meget vægt på. For det første er der ønsket om styrket faglighed i folkeskolen. Dette sikres i fremtidens folkeskole bl.a. ved, at der i højere grad end i dag sættes mål for den enkelte elevs faglige og også gerne personlige udvikling.

Kl. 14.20

Samtidig mener vi i Venstre, at de øgede timetal i dansk og matematik i de små klasser, hvilket i parentes bemærket var et af vores valgløfter ved folketingsvalget, og at engelsk fra 3. klasse og styrkelse af historie- og naturvidenskabsundervisningen i de ældste klasser vil bidrage til styrket faglighed. Jeg vil i øvrigt i den forbindelse nævne, at en styrket faglighed naturligt skal gå hånd i hånd med udviklingen af elevernes alsidige personlige kompetencer, som det også fremgår af folkeskolelovens formålsparagraf.

For det andet er der den styrkede mulighed for at tage udgangspunkt i det enkelte barn. Intentionerne med ændringerne af folkeskoleloven er jo bl.a., at folkeskolen fremover i højere grad tilgodeser både de dygtige elever og de svage elever. Børn har nemlig forskellig måde at lære på og bruge deres intelligens på, og det enkelte barn skal i fremtidens folkeskole fagligt og socialt bringes så langt frem som overhovedet muligt. Der skal kort sagt være udfordringer til alle.

Derfor vil vi gerne fremhæve muligheden for holddannelse på baggrund af den løbende evaluering og de faglige forudsætninger også i 1.-7. klasse på kryds og tværs af klasser og årgange. Det har vi fra Venstres side ønsket længe.

For det tredje vil jeg fremhæve fleksibiliteten i fremtidens folkeskole. Ud over den øgede mulighed for holddannelse giver den nye teamstyringsmodel, der opererer med årsnormer frem for ugenormer og faste timetal pr. uge inden for de tre faggrupper humanistiske fag, naturfag og praktisk-musiske fag, mulighed for at tænke faglige, fleksible forløb i langt højere grad end i dag.

Endelig får kommunalbestyrelsen langt større friheder til at planlægge den lokale skole, idet eksempelvis reglerne om antal skoledage m.v. ophæves.

Endelig vil jeg for det fjerde meget kort nævne en lang række andre tiltag, som vi er glade for: indholdsbeskrivelse for målene i børnehaveklassen, fælles skoleledelse for de mindre skoler og etableringen af en diplomuddannelse i ledelse, så vi kan styrke skolelederne. For det mener vi faktisk der er behov for.

Afslutningsvis vil jeg sige, at jeg er glad for, at det lykkedes at få så stor en bredde i forliget med deltagelse af såvel Socialdemokratiet som Dansk Folkeparti, selv om vi var igennem et meget opslidende forhandlingsforløb.

Det er mit håb, at vi med denne brede aftale og den brede opbakning bag lovforslaget undgår, at folkeskolen bliver politisk kastebold mellem højre og venstre side i Folketingssalen. Jeg tror på, at vi sammen kan sikre fremtidens folkeskole, så den vil være grundstammen i uddannelsessystemet og fortsat vil sikre, at alle elever tilegner sig en række grundlæggende færdigheder.

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Jeg skal sådan set i et lidt mærkværdigt ærinde bede Venstres ordfører om at bekræfte folkeskoleforliget, for det har vakt nogen undren i mit parti, at man i dag i medierne har kunnet læse finansministerens konklusioner på den finansredegørelse, der er fremlagt. Flere medier refererer finansministeren for, at man ude i kommunerne ikke skal forvente flere penge næste år som følge af en folkeskolereform, men tværtimod se frem til besparelser og nedskæringer og indskrænkninger på hele folkeskoleområdet.

Jeg skal spørge Venstres ordfører: Er det Venstres uddannelsespolitiske ordfører og undervisningsministeren, der forhandler på vegne af regeringen, eller er det finansministeren, som kommer med de uddannelsespolitiske udmeldinger i forbindelse med finansredegørelser og forhandlinger med landets kommuner?

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Det er velkendt, at Det Radikale Venstre ikke er med i folkeskoleforliget, men vi interesserer os ikke desto mindre for, hvad meningen med forliget er. Derfor spørger jeg fru Gitte Lillelund Bech om en formulering i bemærkningerne:

»Kommunerne udarbejder beskrivelser til brug for udarbejdelsen af lærerens planlægning af undervisningen.« Og så kommer det, mit spørgsmål retter sig imod: »Beskrivelserne an-

vendes som et redskab i lærersamarbejdet om fag og tværfaglige forløb frem mod trinmål og frem mod slutmål for de enkelte fag med henblik på at understøtte den enkelte elevs udvikling og behov.«

Så er mit spørgsmål: Hvordan skal det her forstås i den almindelige hverdag? For det er jo her, kernen i folkeskoleforliget er, så vidt jeg forstår. Hvordan kan man tage udgangspunkt i både den enkelte elevs udvikling og behov og have en meget styret målformulering for visse klassetrin?

Kl. 14.25

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Til hr. Thomas Adelskov vil jeg sige, at jeg helt klart henholder mig til det lovforslag, der ligger her, og til det forlig, der ligger. Og der står om de samlede økonomiske konsekvenser under punkt 3.1, at lovforslaget vil medføre kommunale og amtskommunale merudgifter på 4,1 mio. kr. i 2003 stigende til 280,9 mio. kr. i 2009.

Og så står der, at der er optaget forhandlinger med de kommunale og amtskommunale organisationer om den endelige opgørelse af de økonomiske konsekvenser for kommuner og amter.

I henhold til det udvidede totale balanceprincip skal vi jo, når vi pålægger kommunerne at udbyde flere timer, og det er det, vi gør i dansk, matematik, idræt, fysik og engelsk, selvfølgelig tilsvarende kompensere kommunerne.

Jeg var ikke til stede, da finansministeren kom med sit udsagn, så jeg har også kun kunnet læse det i avisen. Men faktum er jo, at der kommer flere børn i folkeskolen, så vi ser, og det har vi set også de seneste par år, at det beløb, man bruger pr. folkeskoleelev, har været stagnerende eller svagt faldende. Så jeg går ud fra, at det er det, ministeren har henvist til, men jeg kan altså ikke svare på finansministerens vegne.

Så er der spørgsmålet fra fru Marianne Jelved, og jeg vil give fru Marianne Jelved fuldstændig ret i, for det er det, jeg tror, der ligger underforstået i spørgsmålet, at det jo er den enkelte lærer, der har fornemmelsen af det enkelte barn og det enkelte barns udvikling og det enkelte barns niveau. Derfor ser jeg den her beskrivelse sådan, at de beskrivelser, som kommunerne udarbejder, i højere grad er meget, meget overordnede beskrivelser.

Men det er jo den enkelte lærer, der kender det enkelte barn, og som sammen med barnets

og dets forældre fastsætter de meget tætte mål, som barnet selv skal nå for at få den faglige progression i henhold til de bindende trinmål og beskrivelserne fra kommunerne.

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Det glæder mig, at fru Gitte Lillelund Bech er enig med os i, at det her forlig vil koste penge. Om det er de 280,9 mio. kr., eller om det er højere, har vi jo sådan set overladt til kommunerne, som mener, at det er over 400 mio. kr., og regeringen, som mener, at det er 280 mio. kr., at forhandle om.

Men det, der undrer mig, er sådan set finansministerens udmeldinger om, at her er altså et besparelsesobjekt; at kommunerne og skolerne, lærerne og eleverne skulle se frem til, at der bliver smalhans i de kommende år.

Vi har netop i et samråd med undervisningsministeren fået oplyst, at udgifterne pr. elev rent faktisk er faldende i folkeskolen. Så der er sådan set ikke efter min bedste overbevisning belæg for den udmelding, som finansministeren kommer med.

Det, jeg ønsker i dag, er simpelt hen en bekræftelse på, at det altså ikke er finansministeren, der fører uddannelsespolitik, men Folketinget, og at de, der forhandler, er de uddannelsespolitiske ordførere omkring folkeskolen i folkeskoleforligskredsen.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg vil godt spørge, om det vil være i strid med folkeskoleforliget, som regeringen har med Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet, at man på den ene side giver nogle penge til kommunerne som kompensation for flere timer, men så på den anden side også tager penge fra kommunerne generelt og specielt på folkeskolens område ud fra det, som finansministeren har sagt, nemlig at der er nogle penge at spare. Vil det være i strid med folkeskoleforliget, som hr. Thomas Adelskov har med bl.a. fru Gitte Lillelund Bech?

Det tror jeg egentlig ville være vigtigt for hr. Adelskov at vide, også ud fra at han gerne skulle være klar over, hvad det er for noget, han har indladt sig på. For man kan godt have et forlig, hvor man kan tømme indholdet via manglende økonomi. Er det det, der er muligt også inden for forligets rammer?

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Det var bl.a. samme spørgsmål som hr. Aage Frandsens, der kaldte mig herop, men jeg har et tillægsspørgsmål til den økonomiske afdeling. Det angår de her delmål, som er blevet diskuteret meget. For enten er det jo sådan, at de her delmål har meget store konsekvenser for folkeskolen, altså at der sker en voldsom centralisering, hvad angår undervisningen, eller også er det sådan, at de her delmål ingen ting betyder. For hvis det er sådan, at man bevæger sig på så overordnet et plan ude i kommunerne, når man fastlægger nogle retningslinjer, som jeg kan forstå fru Gitte Lillelund Bech siger, så er de jo i og for sig underordnede. Hvis de bliver meget mere specifikke, får de meget store konsekvenser for undervisningen.

Kl. 14.30

Egentlig så tror jeg, jeg kan stille spørgsmålet sådan her: Mener fru Gitte Lillelund Bech, at alle børn udvikler sig ens, eller mener fru Gitte Lillelund Bech, at børn udvikler sig forskelligt og i spring?

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Over for hr. Thomas Adelskov vil jeg bekræfte folkeskoleforliget, og at det selvfølgelig står fast. Og som sagt kan jeg ikke svare på, hvad finansministeren har sagt, for jeg har ikke været til stede. Så derfor vil jeg da foreslå hr. Adelskov, at hr. Adelskov rejser spørgsmålet over for finansministeren, hvis man ønsker det uddybet. Men jeg kan bekræfte forliget, og forliget er forhandlet hos undervisningsministeren og med de uddannelsespolitiske ordførere.

Til hr. Aage Frandsen vil jeg sige med hensyn til, om det er i strid med forliget, at man giver flere penge med den ene hånd og så udsulter med den anden hånd, at jeg har ikke noget ønske om, at man udsulter med den anden hånd, men hvorvidt det ville være i strid med forliget, må jeg jo spørge mine øvrige forligspartnere om. Ikke dermed sagt, at det er det, jeg har tænkt mig at gøre. Men igen henviser hr. Aage Frandsen til, hvad finansministeren har udtalt i går, og da jeg ikke var til stede, kan jeg altså ikke svare på, hvad det var finansministeren sagde.

Til fru Pernille Rosenkrantz-Theil omkring de her delmål: Det fremgår jo ret klart af selve lovforslaget, at det, som var de vejledende mål, som jo allerede er i folkeskolen i dag, som leder frem mod slutmålet, er dem, som ophøjes til at være

det, som nu hedder bindende trinmål. Og det vil sige, at der jo allerede i dag er lagt, kan man sige, en hjælp ind, en progression i indlæring ind, fordi man skal nå slutmålet som beskrevet for, hvad man skal kunne efter 9. klasse.

Derfor mener jeg ikke, at det får yderligere konsekvenser end det, som man allerede i dag skal leve op til i folkeskolen. Den eneste konsekvens, man kan sige der er, er, at nu bliver det sådan, at det er de samme mål, der gælder for alle landets kommuner, hvor kommunerne tidligere, da man havde vejledende mål, kunne vælge at lave deres egne mål. Og som jeg er orienteret, er det de færreste kommuner, der overhovedet har valgt at gøre dette.

Og med hensyn til hvordan børn udvikler sig: Jeg giver fru Pernille Rosenkrantz-Theil fuldstændig ret i, at børn udvikler sig i spring. Men derfor er der også al mulig grund til at sige, at hvis man udviklede den normale indlæringsdel, hvis man fulgte den, så ved man nogenlunde, hvor langt man skulle kunne være kommet, når man kom til 2. eller 3. klasse, og så er det muligt, at man meget tidligere kunne sætte ind med eksempelvis specialundervisning, hvis det er det, der er behov for.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Så er det fru Marianne Jelved, derefter fru Pernille Rosenkrantz-Theil og så hr. Carsten Hansen.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg kan forstå på fru Gitte Lillelund Bech, at det citat, jeg kom frem med, i virkeligheden er en beskrivelse af tilstandene, som de er i dag. Så spørger jeg: Hvorfor skal man så overhovedet lave det om?

Fru Gitte Lillelund Bech siger også i et svar til en anden ordfører her for et øjeblik siden, at det jo stort set er, som det har været hele tiden, fordi de vejledende delmål er blevet gjort obligatoriske.

Hvori består så egentlig forskellen fra den nuværende situation og til situationen, hvis denne lov vedtages, hvilket den jo formentlig bliver?

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Grunden til, at de delmål var vejledende, var, at man skulle kunne tage hensyn til lokale eller individuelle problemstillinger. Når så fru Gitte Lillelund Bech siger til mig, at hun tror på, at børn

udvikler sig i spring og forskelligt, så er det, det undrer mig, at man ikke længere ønsker, at der skal være mulighed for at tage hensyn til lokale og individuelle problemstillinger, og at man derfor gør de vejledende delmål bindende.

(Kort bemærkning).

Carsten Hansen (S):

Jeg sad og lyttede til fru Gitte Lillelund Bechs ordførertale, men har jo ligesom hr. Thomas Adelskov været meget forundret over de meldinger, der er kommet fra finansministeren i går. Og jeg vil godt være helt sikker på, at budskabet også er forstået udeomkring.

Når finansministeren siger, at folkeskolen må indstille sig på smalhans og sparerunder, fordi skolen er alt for dyr, så vil jeg godt have fru Gitte Lillelund Bech til at bekræfte, at det her koster mindst 280 mio. kr., som undervisningsministeren har sagt, men i øvrigt mere, fordi det kommer an på en forhandling, og at det ikke mindre, men måske mere kommer an på en forhandling med KL.

Kl. 14.35

Jeg vil gerne have, at fru Gitte Lillelund Bech også siger heroppefra, så alle kan forstå det, at det altså er den aftale, vi har lavet sammen om den fælles folkeskole.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Til fru Marianne Jelved: Som det er i dag, indtil den her lov, som bliver vedtaget, træder i kraft den 1. august 2003 og efterfølgende, har vi vejledende delmål, ikke på hvert klassetrin, men f.eks. på 2., 4., 6. og 9. klassetrin, når det drejer sig om dansk. Der kan kommunerne vælge at sige: Vi ønsker at lave nogle andre delmål end de vejledende delmål, som ministeren har, kan man sige, stillet til rådighed.

Det, der vil ske fremover, vil være, at der vil være at finde trinmål i dansk naturligt for 2., 4., 6. og 9. klassetrin, 9. klasse er slutmålet. Og så vil kommunerne blive bedt om, at de skal sikre sig at have lavet mål for de øvrige klassetrin, som lægger sig ind imellem 2.-4. klassetrin, 4.-6. klassetrin og 6.-9. klassetrin. Det er simpelt hen den forskel, der er fra nu og så til den fremtidige situation. Så der er en forskel. Det vil jeg gøre helt klart.

Det synes jeg faktisk også er svar nok til fru Pernille Rosenkrantz-Theil. Der er en forskel.

Det, vi synes der er væsentligt her – det vil jeg godt lige slå fast – en af grundene til, at vi synes,

det er en god idé, at man faktisk har de her trinmål, er, at som det har været indtil nu, i hvert fald i en del skoler, har man sagt, at vi respekterer, at børn udvikler sig i spring, så hvis de ikke kan læse i 2. klasse, gør det nok ikke så meget, for det kommer nok. De knækker læsekoden lidt senere.

Hvis de så ikke kan læse i 4. klasse, siger man: Nå, men det er bære, fordi Jens jo udvikler sig i spring, så derfor knækker han læsekoden lidt senere. Og pludselig står man med Jens og sammen med ham samlet set 18 pct. af eleverne, der går ud af folkeskolen, og som ikke kan læse. Det er faktisk det, vi mener at vi kan bidrage til at undgå bl.a. ved et bindende trinmål.

Til hr. Carsten Hansen: Jeg besvarede faktisk lige præcis det samme spørgsmål fra hr. Thomas Adelskov. Det var det allerførste spørgsmål, hr. Thomas Adelskov stillede mig, og jeg henviste lige præcis til de bemærkninger, der er på side 8 i selve lovforslaget, nemlig at lovforslaget medfører kommunale og amtskommunale merudgifter på 4,1 mio. kr. i 2003 stigende til 280 mio. kr. i 2009, og at der er optaget forhandlinger med de kommunale og amtskommunale organisationer om den endelige opgørelse af de økonomiske konsekvenser for kommuner og amter. Det vil jeg henholde mig til.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Så er det fru Bodil Kornbek og derefter er det fru Marianne Jelved og så hr. Aage Frandsen.

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Det drejer sig om det med det vejledende og det bindende. Og jeg synes i hvert fald, vi har fået konstateret, at der er en forskel på vejledende og bindende. For som fru Gitte Lillelund Bech siger nu: Jamen kan man ikke læse i 2. klasse, så kan man måske i 3., og så har vi denne her situation med, at der er 18 pct., der ikke kan læse, når de kommer ud af skolen. Det er altså slut nu med det forslag her.

Det vil sige, at de bindende mål får en enorm betydning, fordi nu skal man altså følge op på, at man hele tiden når: Hvad kan vi efter 1. klasse? Hvad kan vi efter 2. klasse?

Så jeg kunne godt tænke mig at spørge fru Gitte Lillelund Bech: Hvordan tænker man i forligskredsen, at man nu skal følge op på de her bindende mål? For det går jo ikke med den der slendrian. Vi har åbenbart ikke tillid til lærerne – i forligskredsen har vi ikke – at de ligesom har

hånd i hanke med børns udvikling. Så nu har vi de bindende mål. Vi holder fast. Hvordan skal vi få klaret, at Jens nu også læser, i hvert fald når han går ud af 2. klasse? Er det flere prøver, eller hvad forestiller man sig?

(Kort bemærkning).

Marianne Jelled (RV):

Jeg kan forstå, at fru Gitte Lillelund Bech og jeg er enige om, at børn udvikler sig i spring. Dernæst er vi også enige om, at det er klogest i en læringsproces at tage udgangspunkt i det enkelte barn og det enkelte barns forudsætninger.

Og så kan jeg forstå, at de vejledende delmål, som kommunerne stort set alle sammen gør til bindende delmål i dag, og som ministeren nu gør til bindende trinmål, at de gør, at børn lærer at læse i 1. klasse.

Kunne jeg få at vide, hvordan det under sker for de børn, som ellers ville have knækket læsekoden, som vi siger, i 3. klasse?

Kl. 14.40

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Fru Gitte Lillelund Bech siger i et svar til mig, at spørgsmålet, om man kan tømme folkeskolen for nogle penge på den ene side, samtidig med at man bevilger nogle penge til den anden side, bl.a. må bero på forligspartiernes opfattelse af forliget.

Jeg tror virkelig, hr. Adelskov ville være glad for det svar.

Næh, i et forlig drejer det sig om, at det, som et enkelt forligsparti mener, er det, der er bindende for det pågældende forligsparti, og det vil sige, at fru Gitte Lillelund Bech skal kunne sige, om man i kommuneforhandlingerne kan fjerne 100, 200, 300 mio. kr. sådan generelt i forhold til folkeskolen. Ellers bør hr. Thomas Adelskov ikke være tryk som forligspart.

Og hvis ikke hr. Thomas Adelskov er klar over, hvor alvorlig situationen er, så synes jeg, at fru Gitte Lillelund Bech takket være mit spørgsmål bør give ham tryk: Altså Venstre lover ikke via finansministeren at tømme folkeskolen i forbindelse med kommuneforhandlingerne. Kan fru Gitte Lillelund Bech give hr. Thomas Adelskov det tilsagn?

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Kære fru Bodil Kornbek: Jeg vil gerne henvise til side 10 i lovforslaget. Det er det afsnit, som fak-

tisk omhandler de her bindende trinmål for undervisning på bestemte klassetrin. Og der gøres det fuldstændig klart, at det allerede i dag følger af § 13, stk. 2, i folkeskoleloven, at man skal foretage en løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen, og det holder vi fast i. Det er det, der fortsat skal foregå.

Og hvis det er sådan, at fru Bodil Kornbek eller andre, det kan være kommunerne, vil hævde, at nu skal der til at foretages meget mere evaluering, så vil jeg sige, at så har man i hvert tilfælde ikke i kommunerne levet op til § 13, stk. 2, i folkeskoleloven.

Jeg forventer blot, at kommunerne lever op til § 13, stk. 2, i folkeskoleloven, og at de ligesom i dag, hvor der er de vejledende delmål, i fremtiden bruger de, kan man sige, bindende trinmål som værende pejlemærkerne i forbindelse med, at man bl.a. laver den løbende evaluering af børnene.

Så for mig er der på intet tidspunkt tale om, at man indfører yderligere nationale test, og at vi nu tilsvarende skal til eksamen i 2., 4. og 6. klasse.

Til fru Marianne Jelled vil jeg sige, at der kan være børn, som ikke knækker læsekoden, det er vi fuldstændig med på, men så synes vi faktisk, det er væsentligt, at man så benytter de bindende trinmål, som så nu i dansk for 2. klasse vil være, at man benytter det til at tage diskussionen med barnet og med forældrene, og at læreren for sig selv måske overvejer: Hvad er det, der gør, at Sofie ikke har knækket læsekoden? For det kunne godt være, Sofie kunne knække læsekoden, hvis hun blev undervist på en anden måde.

Derfor er jeg utrolig glad for det, som står i starten af de almene bemærkninger til lovforslaget – det var også det, jeg fremhævede i min ordførertale – at man netop skal tage udgangspunkt i det enkelte barn, og at vi skal tage udgangspunkt i, at børnene lærer forskelligt. Og det håber og ved jeg også, at der er en del lærere, der tænker på.

Til hr. Aage Frandsen vil jeg sige, at jeg sidder jo ikke og forhandler til kommuneforhandlingerne, så jeg kan ikke sige, hvad finansministeren vil svare. Men det, jeg kan henvise til, er, at man i Undervisningsministeriet har beregnet sig frem til, at det her forslag koster 280,9 mio. kr., og resten beror på forhandling med de kommunale og amtskommunale parter. Sådan har det altid været, og sådan vil det også være fremover.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Jeg synes, at man lever i lidt af en fantasiverden. Jeg kunne forstå, hvis fru Gitte Lillelund Bech herfra havde lagt vægt på, at lille Jens skulle lære at læse, fordi man havde bevilget ekstra penge til dansktimer. Det ville der være bare en eller anden form for hoved i.

Men at stå og lægge vægt på, at lille Jens lærer at læse, fordi regeringen har besluttet, at lille Jens skal lære at læse inden 2. klasse, altså det lyder for mig, ligesom når Mao påstod, at næste år blev det et godt høstår, og så lagde man alle budgetter ud fra, at det ville blive sådan. Det er en fantasiverden.

Jeg vil gerne spørge fru Gitte Lillelund Bech: Hvorfor tror fru Gitte Lillelund Bech, at det er sådan i den danske folkeskole? Hvilket belæg har fru Gitte Lillelund Bech for at tro, at det er sådan, at lærerne ikke tager sig af disse elever, der ikke har knækket læsekoden? Det er jo den mistillid, der bliver udtrykt heroppefra.

Man vil lave nogle bindende mål, fordi man i bund og grund ikke tror på, at lærerne selv kan finde ud af at varetage den opgave, og desværre bliver det på bekostning af den frihed, der har været i folkeskolen hidtil til at planlægge undervisningen selv.

Kl. 14.45

(Kort bemærkning).

Carsten Hansen (S):

Til fru Gitte Lillelund Bech: Finder Venstre ikke, det er underligt, at dagen før vi skal behandle en rigtig god folkeskoleaftale, melder finansministeren fra samme parti ud, at nu skal der være smalhans i folkeskolen? Fru Gitte Lillelund Bech må da kunne forstå, at vi er meget bekymrede over udviklingen med to så forskellige mål.

Fru Gitte Lillelund Bech må helt klart kunne forstå, at det er meget vigtigt for os, at man lever op til aftalen, og som hr. Aage Frandsen sagde, kunne det være dejligt med en garanti for, at aftalen står ved magt, og at der ikke skal ske forringelser i folkeskolen i forhold til aftalen.

Det andet, jeg gerne vil have fru Gitte Lillelund Bech til, er at bekræfte det, der står på side 9 om bindende trinmål, nemlig at trinmålene fastsættes, som de vejledende delmål fastsættes i dag, dvs. på de klassetrin, hvor det er pædagogisk begrundet ud fra det enkelte fags opbygning og progression – altså at de bindende trinmål for den enkelte lærer og for den enkelte skole fungerer på præcis samme måde som de vejle-

dende delmål under den daværende radikale undervisningsminister.

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Hvis alt egentlig er, som det var før, kan jeg altså slet ikke forstå, at man overhovedet vil lave det om, også på baggrund af det, som hr. Carsten Hansen lige sagde.

Jeg er godt klar over det med evaluering, og jeg har også læst forslaget. Jeg går ud fra med mit kendskab til lærere og den tillid, jeg faktisk har til det arbejde, de udfører, at de har evalueret hidtil og har været interesserede i, om Jens nu kan læse, når han går ud af 2. klasse; at de faktisk har observeret tingene og har evalueret og taget udgangspunkt i det enkelte barn og alt det der.

Forventer fru Gitte Lillelund Bech, at fordi ministeren siger, at nu skal målene være bindende, vil lærerne også lægge deres arbejde om eller tilrettelægge undervisningen på en anden måde, eller hvad, siden de åbenbart ikke har gjort det før? Det er jo egentlig det, fru Gitte Lillelund Bech siger.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Til hr. Carsten Hansen må jeg bare sige: Jeg har vist bekræftet ret mange gange, at vi står bag aftalen, og at vi står inde for det, der står i lovforslaget og i det forlig, vi i øvrigt har lavet.

Jeg kan også fuldt ud bekræfte lige præcis det, hr. Carsten Hansen læste op, nemlig at det er de vejledende delmål, som de er i dag, der nu gøres til bindende trinmål. Jeg synes dog, det er væsentligt at pointere, at der vil selvfølgelig være nogle justeringer. Qua vi indfører engelsk fra 3. klasse, og qua vi indfører andre fag og flytter lidt om på fagrækken, vil der skulle ske nogle justeringer af de vejledende mål, som findes i dag.

Så må jeg sige til fru Bodil Kornbek og egentlig også til fru Pernille Rosenkrantz-Theil, at det, jeg går op i, er, at jeg synes, det er vigtigt, at man faktisk kan læse og regne, når man går ud af folkeskolen. Jeg kan se, det er dokumenteret, at 18 pct. af eleverne, som går ud af folkeskolen, ikke kan læse, og derfor synes jeg rent faktisk, at man gør eleverne en bjørnetjeneste ved at sige, at vi fortsætter bare som hidtil, for så tror jeg ikke, vi får reduceret de 18 pct.

Jeg synes, det er fuldt naturligt, at vi giver en hånd med til de lærere, som måske ikke fuldt ud

har levet op til at sørge for, at lille Jens har nået at knække læsekoden, efter at han har gået 9 år i skole. Det er dét, jeg har været optaget af. Jeg har ikke været optaget af, at vi bare skal lade stå til og sige, at lærerne gør det godt nok, for jeg synes faktisk ikke, det er godt nok, at der er 18 pct. af børnene, der ikke kan læse, når de går ud af skolen.

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Jeg skal takke for Venstres ordførers bekræftelse af forliget, og jeg skal takke for, at Venstres ordfører – hvad der jo i øvrigt er meget forståeligt – ikke har villet tage ansvar for eller svare for, hvad finansministeren har udtalt sig om eller sagt. Vi er mange, der forstår, at man ikke gør det, når det gælder finansministeren i al almindelighed.

Men især med de udmeldinger er der god grund til at være nervøs for, at folkeskolen nu skulle gøres til genstand for besparelser og nedskæringer til finansiering af regeringens skattestop eller dens vidtløftige skatteløfter, som jo står fuldstændig ufinansierede hen i den offentlige debat. Jeg tror, det har været vigtigt for debatten i dag at få slået fast med syvtommersøm, at det ikke sker. Finansministeren er ude i sit helt eget ærinde og på sin helt egen boldgade. Han har ikke rod i Venstre, han har ikke rod i regeringen, og han har ikke rod i folkeskoleforliget, når han udtaler sig sådan til aviserne, som han gør i dag.

Kl. 14.50

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Jeg vil godt slå fast med det samme, at jeg tror ikke, der er ét eneste parti herinde, der ikke er interesseret i, at fagligheden skal styrkes, og at det er uacceptabelt med de 18 pct. – ikke ét parti. Jeg har ikke hørt på noget tidspunkt, at man ikke skulle være interesseret i det, så det er vi alle interesseret i. Vi er måske bare ikke enige om måden til at nå de resultater på, det er forskellen. Men lad det nu være.

I dag har kommunerne jo de vejledende mål osv., osv., men nu bliver det altså til en statsstyret skole, hvor man kan sige, at ministeren fastsætter de bindende mål. Men hvad er det i den overgang fra det vejledende til det bindende, der skulle bevirke, at lærerne fremover gør tingene helt anderledes, så det faglige niveau går op og vi får den styrkelse? Hvad er det, der gør,

at det skulle betyde en ændring som sådan? Jeg spurgte også om det før, men jeg synes ikke, jeg fik noget svar på det.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Lige til hr. Thomas Adelskov: Det er i hvert fald ikke mit parti, der taler om skattelettelser, vi er fuldt tilfredse med, at der er et skattestop.

Med hensyn til finansministerens udtalelser må jeg altså endnu en gang sige, at jeg er ikke finansministeren. Derfor vil jeg foreslå, at man retter spørgsmålet til finansministeren, og der er altså mange muligheder her i Folketinget for at gøre det.

Til fru Bodil Kornbek angående spørgsmålet om, hvad jeg tror, der gør, at lærerne vil gøre det anderledes: Jeg beklager meget, at jeg ikke fik svaret før.

Jeg tror, der er en del lærere, som ikke behøver at gøre noget som helst anderledes, fordi de faktisk gør det, de skal. Men jeg har snakket med en del nye, unge lærere, der har sagt: Det er faktisk en hjælp for min planlægning, at jeg har horisonten. Når jeg underviser på mellemtrinnet i dansk, ved jeg, hvilken progression det forventes at mine elever skal igennem. Jeg kender ikke bare slutmålet, men jeg ved også, hvad man har af forventninger undervejs.

Det er lige præcis det, de bindende trinmål er udtryk for, og derfor tror jeg faktisk, at der vil være nogle lærere, som vil sige: Det er faktisk et knaldgodt redskab, for det gør, at jeg føler mig mere tryk i min undervisning. Det har jeg hørt, specielt fra nogle af de yngre nye lærere.

Men fru Bodil Kornbek har da ret i, at der vil være lærere, som ikke nødvendigvis ændrer deres måde at arbejde på, og så er det mit håb, at når man sidder til skole-hjem-samtalen sammen med barnet, tager forældrene en snak med læreren. Hvis det er sådan, at forældrene siger: Almindeligvis må vi forvente, at man er nået så og så langt og er på det og det trin, når man går i 4. klasse, men Jens og Sofie er meget, meget langt fra det – ja, så ville jeg synes, det er naturligt, at man som forældre tager snakken med læreren om, hvorfor det kan være.

Det kunne godt tænkes, at lærerne måske ikke helt havde fanget, hvad det er for en måde, Jens og Sofie bedst lærer tingene på, og jeg tror, at vi kan bidrage til at få indfanget flere af de tilfælde, hvor vi oplever, at Jens og Sofie går for længe, før man bliver klar over, at der skal noget andet til, for at de faktisk kan lære noget.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg tror, alle er enige i, at det ikke er tilfredsstillende, at der er 15-20 pct., der ikke kan læse, når de går ud af folkeskolen, men så er spørgsmålet: Hvad er midlet?

Der er regeringen og forligspartiernes middel, at nu skal der være statsligt fastlagte mål, mere statsstyring og mere centralstyring, fordi man ikke har tiltro til, at kommunerne kan finde ud af det, og ikke har tiltro til, at lærerne kan finde ud af det. Men er fru Gitte Lillelund Bech ikke bekymret for, at når man siger fra centralt hold, at vi ved bedst, og overlader det til det centrale at bestemme over det lokale, vil det bevirke, at lærerne siger: Nå, ja, vi behøver ikke gøre så meget nu, for vi har jo fået at vide, hvad vi skal gøre?

Den aktive skole, de aktive lærere, får at vide, at sådan og sådan skal det være, og i virkeligheden er det jo det diametralt modsatte af det, Venstre taler om i en masse sammenhænge: man skal være for det enkelte menneske, man skal være åben over for tingene. Næh, næh, her gælder det ikke. Her er det systemet, staten, der bestemmer.

Kl. 14.55

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Det glæder mig, at hr. Aage Frandsen ventede til sidst, men spørgsmålet kom, og det tænkte jeg også nok det ville gøre.

Jeg er faktisk ikke så bekymret for, hvad der nu kommer til at ske ude på skolerne, for jeg er helt sikker på, at vi har en del engagerede lærere, og at vi har en del lærere, som faktisk synes, at det her er helt i orden, for det giver bare et ekstra bidrag til den undervisning, som foregår. Jeg tror ikke, vi nu vil opleve, at folkeskolerne ligger døde hen, og at lærerne overhovedet ikke har lyst til at gøre deres arbejde, tværtimod.

Så vil jeg igen fremhæve, at det, der sker, er jo, at vi tager de vejledende delmål, som er udmeldt fra Undervisningsministeriet, og gør dem til bindende trinmål. Hr. Aage Frandsen var jo i den tidligere forligskreds selv med til at sige ja til, at det var en god idé, man lavede vejledende delmål, som kunne meldes ud, for de kunne være et redskab, som var med til at sikre, at man fangede elevernes mangel på proportion i indlæringen tidligere, end man ellers gjorde.

Derfor kan jeg ikke se, der er den store forskel. Forskellen er blot, at det nu er de samme

mål, der gælder for alle skoler i hele landet, for alle 2. klasser i hele landet, hvor det i dag kan være vidt forskellige mål, man har sat for 2. klasse.

Undervisningsministeren (Ulla Tørnæs):

Egentlig bad jeg om ordet i forbindelse med den ordveksling, der var mellem Venstres ordfører og en række af de øvrige partiers ordførere med hensyn til den budgetredgørelse, regeringen offentliggjorde i går, og det er såmænd blot – ganske vist med risiko for at forlænge den del af debatten – fordi jeg gerne vil orientere medlemmerne om, hvad det rent faktisk er, budgetredgørelsen indeholder.

Redgørelsens tal er for så vidt helt udramatiske, i og med at de bygger på gammelkendte tal. Der er nemlig tale om tal, som allerede har været offentliggjort i OECD-rapporter, senest bl.a. i forbindelse med Education at a Glance 2002, og tallene er faktisk bagudrettede. Der er tale om tal, der dækker 1999 og 2000, så der er ikke noget nyt i de tal, budgetredgørelsen indeholder.

Der er heller ikke noget nyt i, at regeringen har en målsætning om at nedbringe gennemsnitsudgiften pr. elev i folkeskolen. Det er sådan set en målsætning fra den tidligere regerings politik, som vi har valgt at videreføre, og her vil jeg gerne citere fra en aftale, som den tidligere regering indgik med Kommunernes Landsforening i forbindelse med forhandlinger om kommuneøkonomi. Det handler om den flerårige aftale for perioden 2000-02, man indgik med kommunerne, og nu citerer jeg fra aftalen:

»Parterne bekræfter tilkendegivelsen i sidste års aftale om, at der er et potentiale for at forbedre ressourceudnyttelsen, som gør det muligt for kommunerne under ét af nedbringe ressourceforbruget pr. elev frem til 2005. Forudsætningen er, at lønudgifterne pr. elev nedbringes. Dette kan i mange tilfælde indebære, at kommunerne må ændre det ressourcefordelingsprincip, der hidtil har været anvendt. I kommuner med stigende elevtal og høje gennemsnitsudgifter kan der således være behov for, at der ved fastsættelse af budget 2000 tages udgangspunkt i en lavere gennemsnitsudgift end hidtil.«

Det vil sige, at der er tale om en målsætning, som den tidligere regering rent faktisk også havde, og det skal naturligvis ses i lyset af, at hvis vi ser tilbage, formåede man ikke at nedbringe udgiften pr. elev i en tid, hvor der var faldende elevtal. Nu, hvor vi ved, at elevtallet er stigende, har vi en fælles interesse i at sikre, at vi får en

bedre ressourceudnyttelse i folkeskolen, og det er ene og alene det, budgetredegørelsen gør opmærksom på.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Nu blev finanslovene jo dengang vedtaget med Venstres og De Konservatives stemmer sammen med den tidligere regering, så det er jo meget rart at få oplyst, at også den tidligere regering ønskede at formindske ressourceforbruget i folkeskolen. Men det er i og for sig irrelevant, i hvert fald for det spørgsmål, der rejser sig hos mig.

Betyder den aftale, man har indgået om folkeskolen, og som vi behandler her i dag, sammenholdt med ønsket om at nedbringe ressourceanvendelsen i folkeskolen, at det kan blive en nettotilbagegang for folkeskolen? Der bliver jo tilført ekstra ressourcer med denne aftale, så spørgsmålet er altså: Vil nedbringelsen af ressourceanvendelsen betyde, at der kommer en nettotilbagegang, altså at folkeskolerne faktisk ikke får det løft, der ligger i aftalen, men samlet set går tilbage?

Kl. 15.00

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Fru Gitte Lillelund Bech kunne ikke svare på finansministerens vegne, men jeg går ud fra, at undervisningsministeren kan svare på regeringens vegne.

I forlængelse af det, fru Pernille Rosenkrantz-Theil sagde, vil jeg godt spørge, om det er i strid med folkeskoleforliget, at man godt nok tilføjer minimum 280 mio. kr. til de ekstra timer, men samtidig laver en kommuneaftale, hvor man går ud fra, at folkeskolen i den samme tidsperiode kan spare f.eks. 500 mio. kr. Man giver 280 mio. kr. på grund af flere timer, men det er underforstået, at der skal spares på folkeskolen, og man tager 500 mio. kr. fra folkeskolen i kommuneforhandlingerne. Er det i strid med folkeskoleforliget?

Kommunerne har en stram økonomi, så kommunerne er nødt til at spare yderligere 200 mio. kr. sammenlagt på folkeskolerne. Er det i strid med folkeskoleforliget?

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Jeg skal bede undervisningsministeren bekræfte, at rent faktisk er de gennemsnitlige udgifter

pr. elev faldende. De mål, den tidligere regering havde sat sig, er altså sådan set begyndt at blive indfriet, og den nuværende regering kan selvfølgelig prise sig lykkelig over, at sådan er situationen, og sådan udvikler den sig.

Men det, jeg egentlig er interesseret i, er at få undervisningsministeren til også at bekræfte, at der ikke er belæg for det, finansministeren er refereret for, bl.a. i MetroXpress i dag: nu skal folkeskolen indstille sig på smalhans og sparerunder. Det er sådan set det, debatten her går ud på, og det er lidt afgørende, at vi ikke på den ene side diskuterer god folkeskole og finansministeren på den anden side laver uddannelsespolitik med sine besparelsesforslag.

Undervisningsministeren (Ulla Tørnæs):

Fru Pernille Rosenkrantz-Theil og hr. Aage Frandsen stiller for så vidt nøjagtigt det samme spørgsmål, så jeg vil svare dem samlet.

Det er sådan, at regeringen har lavet en aftale med Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti om indholdet i folkeskolen: Hvad er det for en folkeskole, vi ønsker? Hvad er det for en folkeskole, vi mener er nødvendig for at sikre, at vi har et uddannelsessystem, som kan måle sig med den internationale top? Det mener vi rent faktisk er lykkedes med den aftale, vi har indgået med Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti, og det er vi meget glade for.

Den økonomiske side af sagen er regeringens anliggende, nøjagtig som det har været hidtil, og derfor har vi i forbindelse med lovforslaget helt klart tilkendegivet, at vi tilføjer kommunerne 281 mio. kr. til en indfasning af de ekstra timer, som er en del af folkeskoleaftalen. Derudover er der efter sædvanlig praksis naturligvis økonomiforhandlinger hvert år med kommunerne, og jeg har ingen jordisk chance for her i starten af februar at sige til hr. Aage Frandsen, endstige andre, hvad de kommende økonomiforhandlinger med kommunerne vil munde ud i, da de end ikke på nogen måde er påbegyndt. Men det er klart, at den aftale, vi har lavet med de to pågældende partier her i Folketinget, naturligvis vil blive efterlevet.

Så kan jeg bekræfte over for hr. Thomas Adelskov, at der er et marginalt fald – jeg kan ikke huske tallene nøjagtigt, men der er et marginalt fald i udgifterne pr. elev i folkeskolen. Det vil sige, at den målsætning, som den tidligere regering satte sig, og som vi har valgt at videreføre, er rigtig. Vi er på rette vej, men det er meget marginalt, vil jeg gerne sige.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Så er det hr. Carsten Hansen, og jeg gør opmærksom på, at det er en ekstraordinær spørgerunde til ministeren, så der er kun ét spørgsmål pr. deltager.

Kl. 15.05

(Kort bemærkning).

Carsten Hansen (S):

Jeg er selvfølgelig glad for, at ministeren står ved den aftale, vi har lavet; det havde jeg også regnet med.

Men ministeren må jo give os ret i, at dagen før vi skal behandle en folkeskoleaftale, som vi opfatter som en god aftale – det tror jeg også ministeren gør – der i hvert fald giver et løft på omkring 300 mio. kr. på både timer og minimumstimetal, melder finansministeren ud til dagspressen, at vi i hvert fald må forstå det sådan, at nu skal der være smalhans i folkeskolen. Det gør os voldsomt urolige i Socialdemokratiet.

Jeg vil godt sige, at når man har taget en række nye værktøjer i brug, altså skattestop, strammere aftaler osv., er vi selvfølgelig meget optaget af, at den gode aftale, vi har fået lavet, ikke bliver udhulet af finansministeren, så det bliver økonomitænkning og ikke uddannelsespolitisk tænkning, der er gældende. Ministeren må forstå, at jeg er glad for, at vi nu har fået bekræftet, at sådan går det i hvert fald ikke.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Hr. Thomas Adelskov som ordfører.

Thomas Adelskov (S):

Den danske folkeskole er ikke så ringe endda, snarere tværtimod. Vi har en ganske god folkeskole, hvor hundredtusinder af børn og unge færdes daglig og i skolens sociale fællesskab forbereder sig på at møde livets mange udfordringer.

I en splittet verden er folkeskolen et af de få tilbageværende samlingspunkter, hvor alle kan mødes uanset social baggrund, og hvor man også er sammen længe nok til at samles om vort samfunds fælles værdier: respekten for hinanden, omsorg og solidaritet. Folkeskolen er ikke tidløs, tværtimod er folkeskolen jo udtryk for den samtid, vi lever i, og den fremtid, vi forventer at vores børn på en eller anden måde vil møde, og som de skal rustes til. Derfor er folkeskolen også altid til debat. I medierne, i kommunalbestyrelserne, i skolebestyrelserne, på lærerværelserne, i elevrådene, i familierne og i Folketin-

get diskuteres skolen, dens indhold, dens anvendelse af ressourcer og dens mål.

I juni 2002 satte Socialdemokraterne sig en række mål for ændringerne i en kommende folkeskole. Det var ændringer, som vi fandt centrale for forhandlingerne om ændringer i kommende folkeskoleforlig. At efterårets forhandling udviklede sig noget farceagtigt, er vist uomtvisteligt, men det afgørende for os har været en fortsat bred forankring af folkeskolen hen over midten i Folketinget samt at fastholde folkeskolen som en rummelig folkeskole med sammenhængskraft og muligheder for at udvikle og eksperimentere. De mål er nået med folkeskoleforliget og det lovforslag, som behandles her i dag.

Børns læring starter ikke i skolen, men foregår længe før og længe efter mødet med folkeskolen, og derfor har vi også lagt vægt på førskolealderen og en øget indsats for sprogstimulering tidligt i børnenes liv. Socialdemokratiet havde gerne set, at vi kunne have enedes om at gøre børnehaveklassen obligatorisk, men vi er godt tilfredse med indholdsbeskrivelsen, der sætter mål for børnehaveklassen og dermed styrker indskolingen og sammenhængen mellem børnehaveklassen, 1., 2. og 3. klasse.

Indsatsen mod den sociale arv er en af de centrale opgaver for vores fælles folkeskole, og derfor er Socialdemokraterne også godt tilfredse med den fokus, som folkeskoleforliget har sat på netop dette område. Vi skal, og skolen skal være bedre til at bryde de normer og rammer, der gør, at nogle børn og unge har svært ved at bryde med forældrenes sociale placering.

Fagligheden styrkes, og der afsættes flere timer i folkeskolen til dansk, matematik, naturfag og idræt. Også historie styrkes, og de sproglige kompetencer øges ved, at engelskundervisningen fremover påbegyndes i 3. klasse. Der sættes klare minimumstal for folkeskolen, og mulighederne for tværfaglighed og eksperimenter øges ved indførelse af årsnorm i den fælles folkeskole, hvilket netop har været kerneønsker hos os. Vi har ligeledes været optaget af brobygningen mellem folkeskolen og ungdomsuddannelserne; en optagethed, som jo også kan genkendes i folkeskoleforliget.

Et af Socialdemokraternes mål med folkeskoleloven har været, at folkeskolen skal have større rummelighed, og undervisningens fokusering på den enkeltes færdigheder får efter vores opfattelse også bedre vilkår med dette lovforslag. Det sker bl.a. ved, at vi nu lovliggør den praksis, at eleverne i kortere perioder kan inddeles i hold

efter deres faglige kunnen. Det er for os afgørende, at eleverne ad den vej får lejlighed til at engagere sig og fordybe sig i kursusundervisning, der har til formål at øge deres kompetencer netop dér, hvor de er svagest. Men der er ikke – det kan ikke understreges tydeligt nok – tale om, at niveaudeling genindføres i den danske folkeskole.

Kl. 15.10

Nu hvor vi er ved eventuelle misforståelser, vil jeg også gerne understrege, at indførelsen af de såkaldte bindende trinmål ikke betyder, at eleverne og undervisningen skal måles hvert eneste år. Der er alene tale om, at de vejledende delmål nu gøres obligatoriske for skolen. Der skal ikke gennemføres nye prøver eller evalueringer af eleverne som følge af trinmålene. Målene er alene til brug for forældre, elever og lærere, der har mulighed for at afdække undervisningen: om den har nået sine trinmål.

Eleverne skal ikke gå hverken én eller flere klasser om, såfremt trinmålene ikke er opnået. Målet er alene at give forældre, elever og lærere mulighed for at afdække, om undervisningen har nået sine trinmål, og det er en viden, som naturligvis skal anvendes til beslutning om, hvordan eleven kommer videre og opnår de faglige færdigheder.

Hvad koster den nye folkeskolelov? Ja, undervisningsministeren siger 281 mio. kr., kommunerne siger 340 mio. kr., og finansministeren mener, at der kan spares penge. Vi har lavet et skoleforlig med regeringen, og vi agter at holde regeringen fast på, at de ekstra udgifter, der kommer i forbindelse med folkeskoleforliget, kompenseres over for kommunerne, sådan som det også er beskrevet i aftalen.

Socialdemokraterne havde gerne set en bredere forankring af folkeskoleloven i Folketinget, end tilfældet er med folkeskoleforliget og dette lovforslag, ingen tvivl om det overhovedet. Vi er derfor også især kede af, at nogle partier, der tidligere har udfyldt en meget vigtig og central rolle i dansk uddannelsespolitik, har valgt ikke at være med i forliget. Men vi synes samlet set, at forliget er godt og dækker de ønsker, vi har haft til folkeskolen, og vi er derfor med i aftalen og støtter lovforslaget.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Først hr. Aage Frandsen og derefter fru Pernille Rosenkrantz-Theil og fru Marianne Jelved.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg ved ikke, om man skal sige tillykke til hr. Thomas Adelskov med aftalen. Hvis jeg siger det, kan det godt være, hr. Adelskov ikke mener, at det er venlig ment, og det er det måske heller ikke.

Jeg vil godt spørge hr. Adelskov, om han er opmærksom på, at de svar, der blev givet vedrørende økonomien, gik på, at selvfølgelig er der en aftale mellem regeringen, Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti om indholdet og om, at timerne skal kompenseres, dvs. minimum 281 mio. kr. Men der var intet tilsagn om, at man samtidig kan sige, at der også kan spares penge på folkeskolen. Var hr. Adelskov helt opmærksom på det?

Det andet spørgsmål, jeg godt vil stille hr. Adelskov, er: Hvorfor har man reduceret faget samfundsfag med 1 time? Hvordan hænger det sammen med de smukke ord, der blev sagt om en tidssvarende folkeskole? Hvorfor skal samfundsfag reduceres med 1 time? Man nævnte alt det, der var lagt til, men ikke, at samfundsfag blev reduceret med 1 time.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Hr. Thomas Adelskov talte meget om rummelighed, og det har jo førhen været en socialdemokratisk mærkesag at gå ind for den udelte skole.

Når man nu taler rummelighed i folkeskolen, er der nogle store, bevingede ord, der falder mig ind, når jeg nu har Socialdemokrater over for mig, såsom frihed, lighed, solidaritet, fællesskab – den slags positive begreber. Det, der kan undre, når man får den slags positive associationer, er, at Socialdemokratiet går med til at dele skolen; netop går med til at give eleverne dummetopet i nakken.

Jeg vil gerne spørge Socialdemokratiet: Hvordan stemmer det at lave en delt folkeskole – det kan godt være, man ikke går tilbage til den gamle klassiske inddeling, men man deler skolen, så man får A-elever og B-elever – overens med begreber som frihed, lighed, solidaritet og fællesskab?

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg er fortsat meget mystificeret angående de bindende trinmål.

Hr. Thomas Adelskov siger, at fra at være vejledende delmål – og Socialdemokratiet ynder at

sige: som den radikale undervisningsminister lavede dem – bliver de nu bindende trinmål. Men det er jo sådan, og det ved hr. Thomas Adelskov udmærket, at de vejledende delmål, som var en del af Klare Mål-konceptet, blev bindende, hvis kommunalbestyrelsen gjorde dem bindende. Hvor er forskellen mellem bindende delmål og bindende trinmål? Eller er det fuldstændig til grin, at der laves den lovændring? Har den ingen betydning?

Kl. 15.15

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Tak, hr. Aage Frandsen, for lykønskningen. Jeg har såmænd ikke nogen bagtanke med det. Jeg er ret overbevist om, at når hr. Aage Frandsen siger tillykke, så er det, fordi han mener det; det synes jeg sådan set også der er grund til.

Jeg synes, at når man ser på det udgangspunkt, regeringen lagde op til i forbindelse med hele debatten om folkeskoleforlig, udspillet fra regeringen i sin tid, så må hr. Aage Frandsen jo medgive mig, at vi rent faktisk er kommet ret langt. Og det er slet ikke så skidt endda. Så derfor tager jeg faktisk det, som hr. Aage Frandsen var inde på, som lidt venligt ment.

Så spørger hr. Aage Frandsen, om jeg var opmærksom på, at der ikke var nogle garantier i forhold til de kommende kommunale forhandlinger. Nej, det vil jo altid være svært allerede nu og her at skulle forhandle kommuneaftalen. Det, jeg noterede mig, var, at undervisningsministeren og Venstres ordfører i øvrigt også, presset, synes jeg, og også ved hjælp af hr. Aage Frandsen, sagde: Jamen aftalen gælder, og det indhold, der er lagt, gælder. Det vil vi selvfølgelig holde regeringen fast på. Og jeg er sikker på, at ellers vil hr. Aage Frandsen hjælpe mig med at holde fast på det.

Så spørger hr. Aage Frandsen med hensyn til samfundsrag, hvordan det hang sammen med dele af min tale. Der er jo altså ikke nogen tvivl om, at det ikke er alle blomster i denne have, som er fostret på vor jord. Og lige nøjagtig den time i samfundsrag er jo et af de steder, hvor jeg desværre må medgive – hr. Aage Frandsen ved jo som mangeårig forhandler, at man indimellem også må give køb – at vi har givet køb.

Til gengæld har vi jo så fået på en lang række andre områder: engelsk for 3. klasse, som har været et klart ønske fra vores side, vi har fået styrket idræt, fået styrket matematik, dansk osv.

Så samlet set er det jo en ganske god folkeskolelov.

Til fru Pernille Rosenkrantz-Theil, der tænker på åbenhed og lighed, når hun møder en socialdemokrat: Tak for de pæne ord. Jeg har selv de samme associationer.

Jeg kan bare ikke genkende, at denne folkeskolelov skulle dele folkeskoleeleverne op i et A- og et B-hold. Jeg kan simpelt hen ikke genkende det. Og jeg vil godt bede fru Pernille Rosenkrantz-Theil om at pege ud, hvor det er, at folkeskoleloven, som den ligger, skulle medføre det.

Nu kan jeg se, at min taletid er udløbet. Jeg kommer tilbage til fru Marianne Jelved omkring de vejledende delmål og bindende delmål.

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Socialdemokratiet skriver i deres oplæg til fremtidens uddannelsespolitik, at mere undervisning i dansk og naturfag ikke er tilstrækkeligt, fordi de børn, som ikke lærer nok i dag, faktisk sjældent lærer bedre ved blot at få mere af det samme. Og derfor skal pædagogikken udvikles.

Er det ikke korrekt, at det fremsatte forslag i langt højere grad prioriterer det førstnævnte, altså flere timer, frem for en indsats for en forbedring af lærernes faglige og pædagogiske kompetencer? Og hvordan vil man egentlig forklare den her prioritering i Socialdemokratiet, som netop har påpeget i deres eget uddannelsespolitiske oplæg, at det ikke nødvendigvis giver mere eller større faglighed?

Så samtidig med – spørgsmål nr. 2 – at man øger timetallet for det, man kunne kalde de boglige færdigheder, så reducerer man altså klassens tid, den tid, man normalt bruger til at løse konflikter, konflikter, som også har betydning for børnenes trivsel. Og trivsel danner også baggrund for, at man er modtagelig for indlæring.

Hvordan kan man i Socialdemokratiet acceptere en reduktion af klassens tid?

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Jeg er ikke helt sikker på, hvori forståelseskløften ligger.

Når det er sådan, at man inddeler elever på baggrund af faglig evaluering, så har vi inddelt folk på baggrund af evner. Det kan man efter den lovgivning, vi behandler i dag, gøre efter 1. klasse. Så tidligt kan man gå ind og dele eleverne efter evner.

Det var præcis det, jeg mente.

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Ja, først skylder jeg jo et svar fra tidligere til fru Marianne Jelved.

Jeg brugte ikke ordet, der anføres, om en tidligere radikal undervisningsminister, for det lå sådan i sagens natur. Det behøver vi jo ikke skændes om, det har vi været enige om, og det er vi vel fortsat enige om.

Kl. 15.20

Jeg vil godt citere fra folkeskoleforligsteksten:

»Fælles nationale mål i form af slut- og trinmål har sammen med kommunernes beskrivelser af udviklingen af trinmålene til hensigt at gøre det muligt at følge udviklingen i elevernes kundskabsstilegnelse ...«

Og jeg fortsætter lige et punktum længere ned:

»Det vil medvirke til, at det på et tidligere tidspunkt kan konstateres, om der er behov for at gøre en særlig indsats for at bidrage til elevens faglige udvikling, og bidrage til målsætningen om, at alle elever forlader folkeskolen med sikre kundskaber og færdigheder. Parallelt hermed skal skolerne fortsat arbejde med elevernes alsidige personlige udvikling, bl.a. på grundlag af de af kommuner og skoler vedtagne beskrivelser herfor. Målene vil sammen med de nævnte beskrivelser give læreren et redskab til deres årsplanlægning og dermed sikre en bedre sammenhæng mellem de slutmål, som undervisningen skal lede frem imod ...«.

Der er sådan set ikke nogen forskel; der er jo ikke nogen afgørende forskel. Det er rigtigt, at regeringen jo fra starten spillede ud med, at der skulle være faste årlige mål, sådan som jeg forstod regeringen, som alle skoler og alle elever skulle afgive prøver i, og at de så eventuelt kunne rykkes op og ned efter det.

Sådan er aftalen jo ikke længere. Fru Marianne Jelved var jo selv med langt i forhandlingerne, der netop fik fjernet alle de der tidsler fra det, som regeringen ønskede med folkeskolen. Der er tale om, at vi nu står med trinmål i stedet for delmål. Nu er de bindende, før var de frivillige, og det er sådan set forskellen. De skal stadig væk bruges til det samme, som de hele tiden har skullet bruges til.

Jeg kan lige nå et svar til fru Pernille Rosenkrantz-Theil. Jeg mener ikke, at der er tale om en inddeling i A- og B-hold. Det er sådan, at uanset hvordan man vender og drejer det, så fungerer folkeskolen jo i dag sådan, at laver man kursusundervisning for måske at undgå specialunder-

visningsindsats over for nogle elever, jamen så deler man dem ind efter deres faglige kunnen, og det er jo kun i kortere perioder. Det er jo tydeligt understreget, at det kun er i kortere perioder, man kan dele eleverne ind efter faglighed.

Så der er ikke tale om, at man nu laver udvidet eller grundkursus helt ned til 1. klasse. Det er en misforståelse, som ikke må blive stående her efter debatten i dag. Jeg vender tilbage til fru Bodil Kornbek.

Tredje næstformand (Kaj Ikkast):

Der kommer endnu en chance!

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Se, nu kan jeg jo lægge 2 og 2 sammen, og så må jeg jo konkludere ud fra det, jeg har hørt både fra fru Gitte Lillelund Bech og fra hr. Thomas Adelskov: De to største partier i Folketinget er nu med til at lave et lovforslag, til at vedtage en lov om folkeskolen med noget, som er gjort til en meget stor sejr, og man taler om nationale mål.

Jeg får at vide fra begge ordførere, at det faktisk er det samme som det, der har været hele tiden, der er ingen forskel. Det er det, jeg kalder tryllekunst, det her. Man bilder alle vælgerne ind, at nu kommer der noget fuldstændig totalt nyt, der styrer undervisningen og minimerer antallet af børn og unge, der ikke kan læse, når de går ud af folkeskolen. Men der er ingen ændringer.

Så spørger jeg hr. Thomas Adelskov om noget helt andet. Hvorfor har Socialdemokratiet accepteret, at man nu ikke længere står fast på kravet om, at skolebibliotekaren skal have en skolebibliotekaruddannelse? Det er jo faktisk meget, meget bemærkelsesværdigt, at det nu indgår i forsøgsmulighederne, at man kan undgå at ansætte skolebibliotekarer, der varetager den opgave i folkeskolen. Hvorfor?

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Når der bliver spurgt, hvad de bindende trinmål betyder, så siger den ene part, at det ikke betyder noget, og den anden part siger, at det betyder noget. Når vi spørger til holddeling, så siger den ene part, at det betyder noget, og den anden part siger, at det ikke betyder noget.

Jeg gad godt vide, om forligspartnerne faktisk er enige om, hvad det er, de har lavet. Det ville være et interessant spørgsmål at få svar på.

Jeg skal sige til hr. Thomas Adelskov, at for min og for Enhedslistens opfattelse af rummelighed og fællesskab er det sådan, at uanset om det er 2 timer, eller om det er 2 år, man inddeler eleverne i dem, der er svage, og dem, der ikke er svage, så har man stemplet dem. Det, der er grundlæggende problematisk ved en holdinddeling, er, at man går ind og siger til børn i en alder af 6 år: Du er desværre ikke klog nok. Det er en fuldstændig mangel på erkendelse af, at børn udvikler sig i spring; de udvikler sig forskelligt. Og vi skal ikke fastholde dem og stigmatisere dem, når de er 6 år gamle, og fortælle dem, at de er dumme og derfor ikke kan være med i undervisningen sammen med alle de andre. Det vil vi ganske simpelt ikke være med til. Jeg kan ikke forstå, hvordan det kan stemme overens med Socialdemokraternes tankegang.

Kl. 15.25

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Fru Bodil Kornbek spurgte i sidste runde, hvordan folkeskoleloven hang sammen med vores eget ønske om at sikre lærernes faglige kvalifikationer og pædagogiske kompetencer, når der ikke stod noget om det her i folkeskoleloven. Det kunne man måske også godt ønske sig der stod noget mere om. Der er jo også muligheder for, at det kan komme op i forbindelse med de forhandlinger, der er imellem regeringen og kommunerne i forbindelse med kommuneaftalerne.

Men jeg synes derudover, at det er relevant at få rejst lige nøjagtig spørgsmålet om lærernes efteruddannelse i forbindelse med de kommende diskussioner omkring vores lærerseminarier, altså om hele seminarielovgivningen. Det er dér, jeg tror, at den hører godt hjemme.

Der er jo ikke nogen tvivl om, at ved at øge antallet af timer i skolen er vi i hvert fald med til at give nogle af de bedre rammer for, at undervisningen sådan set også får de muligheder, der gør, at den lærer, der ønsker frihedsgrad til også at kunne eksperimentere og lave andet, hermed får det.

Så spurgte fru Bodil Kornbek også om klassens tid. Det er jeg egentlig også lidt ked af. Jeg har jo set, at man meget nøje har studeret, hvor man kunne finde de tidsler, som Socialdemokratiet skulle have ondt af. Et forlig betyder jo sådan set, at man giver sig på nogle punkter.

Jeg hørte til gengæld ikke nogen kritik fra fru Bodil Kornbek af de ekstra timer, der er givet til

dansk, af de ekstra timer, der er givet til matematik, af de ekstra timer, der er givet til naturfagene, af de ekstra timer, der er givet til idrætten. Men det er klart, at man godt kan falde over nogle punkter i aftalen, som man ikke er tilfreds med, og hvor vi jo selvfølgelig, og det skal jeg da sige ærligt, også kunne ønske os noget andet.

Til fru Marianne Jelved: Jeg tror ikke, at jeg prøver at bilde vælgerne noget ind. Det, jeg sådan set gør rede for, er, hvad der står i aftalen, og det var også derfor, jeg citerede fra aftalen. Jeg ved godt, at jeg snublede over et par sætninger, men jeg citerede faktisk fra aftalen, fordi den sådan set er ret præcis med hensyn til, hvad det er, der foregår, og hvad det er, trinmålene egentlig betyder og udgør i folkeskolen fremover.

At andre prøver at svinge det op til noget andet, tror jeg mere skyldes, at man sådan partimæssigt har behov for at skulle stille sig frem i offentligheden og hævde, at man ikke har tabt ansigt, og at man har fået noget i folkeskoleforhandlingerne. Men faktum er, at i forhold til det udspil, der lå i sin tid, og lad os da være ærlige og sige, at det jo primært var Det Konservative Folkeparti, der stod og stampede på det her og måske også har været med til at trække forhandlingerne, har man ikke fået det, som lå i det oprindelige oplæg. Tværtimod kan skolen fortsætte på ganske udmærkede vilkår.

Til sidst til fru Pernille Rosenkrantz-Theil: Der er jo ikke tale om, at man inddeler i svage og stærke på den måde, som fru Pernille Rosenkrantz-Theil tænker på. Der er jo tale om, at er der nogle elever, der har nogle særlige behov for at få styrket deres faglighed inden for et givet område, så kan man lave kursusundervisning. Det gør man faktisk i dag, og det er sådan set en lovliggørelse af det, som i dag fungerer. Jeg er nemlig meget enig i, at børn udvikler sig forskelligt. Det er jo ikke sådan, at børn lærer bedst af at skulle lære det samme på samme tid. De har netop forskellige behov. Og det er sådan set derfor, vi siger, at det, der foregår i dag, vil vi godt lovliggøre, for vi synes faktisk, det foregår på en ordentlig måde.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Hr. Thomas Adelskov gav udtryk for i sin ordførertale, at Socialdemokraterne gerne havde set, at der var flere partier med i forliget. Det kan jeg godt forstå. Det kan jeg rigtig godt forstå. For vi er i den meget usædvanlige situation, at vi har

haft en debat om en lov, som bygger på et forlig, og i forbindelse med Venstres ordførertale var der fem korte bemærkninger fra Socialdemokraterne. I forbindelse med undervisningsministerens indlæg var der to bemærkninger fra Socialdemokraterne. Det er meget usædvanligt, for når man laver et forlig, så går man ud fra, at man er enig om, hvad det betyder, og også i det hele taget står last og brast om det hele.

Det er derfor, man må spørge Socialdemokraterne: Når man siger, at der er en række ting i det her, som er blevet bedre, og man har fået flere timer, så vil jeg godt spørge: Bortset fra det der med timer, hvor jeg kan forstå, at man er glad for de nye timer, der kommet, men i øvrigt er ked af alle de 3 timer, der er fjernet, og vel også ked af, at natur/teknik mister 1 time, hvad er det så i det andet, man er glad for? Altså hvad er fremskridtene i alt det andet? Det har vi ikke hørt noget om, for der er åbenbart ikke nogen.

Kl. 15.30

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Socialdemokratiet har taget timer fra klassens tid. Socialdemokratiet har taget timer fra samfundsfag. Socialdemokratiet har brudt hul i det panser, som Det Radikale Venstre forsøgte at holde op til beskyttelse af skolebibliotekarstillingen.

Socialdemokratiet har prøvet at forklare os andre, hvori det gode består. Jeg kan så forstå, at det gode er, at det ikke længere er kommunerne, der har ansvaret for de bindende delmål, men at det nu er staten, der har ansvaret for de bindende trinmål. Det er altså ordet, der er lavet om fra delmål til trinmål. Og det betyder ikke noget, siger hr. Thomas Adelskov. Det har jeg så noteret mig. Og kommunerne skråstreg staten betyder ikke noget.

Nederst på side 6 i bemærkningerne står der omkring delmålene eller trinmålene:

»Ligeledes vil der ske en løbende justering og præcisering af trinmålene for fagene i lyset af de indvundne erfaringer.«

Hvad ligger der i det?

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Som jeg sagde før, så har Socialdemokratiet jo netop i deres fremtidens uddannelsespolitiske oplæg skrevet, at mere undervisning i dansk og naturfag ikke er tilstrækkeligt, fordi de børn,

som ikke lærer nok i dag, faktisk sjældent lærer mere ved bare at få mere af det samme.

Derfor er mit spørgsmål: Hvad er det så, de her børn har fået med det her forlig, Socialdemokratiet er en del af? De har fået dansk, de har fået matematik, de får natur/teknik, de har fået historie osv., osv., fokus på ekstra biologi osv. Hvad er det, de her børn helt præcist har fået?

Jeg er helt enig i det, Socialdemokratiet tidligere har sagt, at mere af den slags ikke nødvendigvis gør, at de får et større fagligt udbytte. Så hvad har de her elever fået med det her forlig?

De har i hvert tilfælde ikke fået mere af klassens tid, der er altså ikke blevet mere rum til at løse konflikter. Nej, der er blevet meget mere tid til det boglige, til, at det bliver et krav, at man skal opnå nogle resultater.

Så jeg vil meget gerne bede om et svar på: Hvad har de her børn, som har svært ved det, fået?

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Til hr. Aage Frandsen skal jeg sige, at vi jo sådan set gik ret langt sammen. Og jeg vil jo også sige tak for det, for jeg tror også, at uden mellemkomst fra bl.a. Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre havde vi formodentlig ikke fået rykket ved regeringen i en sådan grad, at det havde kunnet lykkes os at gå med.

I den sidste ende har det jo været en afvejning af plusser og minusser. Og vi fandt sådan set plusserne i overvægt. Det er jo sådan, at vi gerne havde set – og det ved hr. Aage Frandsen jo også – både SF og De Radikale og Kristeligt Folkeparti som en del af forliget, men af forskellige årsager valgte de partier at melde fra. Det skal jeg beklage.

Når vi har stillet spørgsmål til undervisningsministeren og til ordføreren fra Venstre, så er det jo simpelt hen, fordi vi jo har oplevet, at denne her regering ved tidligere lejligheder ikke har haft en uddannelsespolitik, men har haft en finanspolitik og en skattepolitik. Og der har det været helt afgørende at få sendt det signal herfra i dag, at denne her aftale betyder et løft til folkeskolen, også på økonomisiden. Den betyder ikke nedskæring, besparelser og stagnation som er det, finansministeren er refereret for i dag. Det har været meget vigtigt for os at få slået fast.

Hr. Aage Frandsen spørger så om, hvad vi egentlig er glade for i folkeskoleloven. Jeg synes egentlig, jeg nævnte det i min ordførertale. Det giver mig lejlighed til at kunne genoplæse min

ordførertale. Jeg vil så tage et par enkelte ting ud:

Børnehaveklassen, formålsbeskrivelsen, sprogstimulering før skolealderen, brobygningsprojekter, indsatsen mod den negative sociale arv, flere timer på nogle af de centrale kerneområder, som vi i flere omgange – også i øvrigt da vi sad i regering – jo fremlagde et debatoplæg om. Så en lang, lang række gode områder er der sådan set kommet med.

Kl. 15.35

Til fru Marianne Jelved: Jeg glemte før – og undskyld for det – at kommentere spørgsmålet om skolebibliotekarstillinger. Jeg skal sige, at det jo er en forsøgsordning, der vil blive evalueret. Lad os nu se, hvad den ender med.

Så siger fru Marianne Jelved noget i retning af, at det, der er nu, er det noget med, at staten nu kommer med de bindende delmål, at det nu ikke er kommunerne. Det er rigtigt. Det er rigtigt, at det nu er centralt fastlagte mål, som bliver lagt for folkeskolen.

De fleste valgte jo i forvejen at følge de mål, som var udmeldt. Og derfor er der ikke nogen forskel. Det, der er afgørende for os, er sådan set, hvad de skal bruges til. Før har man jo uanset hvad i kommunerne selv skullet træffe beslutning om valget. Fulgte man ikke de vejledende, så skulle man anvende de udmeldte fra undervisningsministeren. Så der har sådan set ikke tidligere været valgmulighed for, om man ville bruge nogle delmål eller ikke. Man har skullet bruge delmål. Spørgsmålet var bare, hvem der fastsatte dem.

Så siger fru Marianne Jelved til sidst i forbindelse med, hvad der står i bemærkningerne, at der vil komme justeringer set i lyset af erfaringerne med trinmålene.

Ja, selvfølgelig vil der komme det. Man skal jo altså heller ikke, når man laver sådan en aftale her, være blind for, at der skal justeres. Verden forandrer sig. Og det er sådan set bare det, vi tager højde for og gør klar til, at folkeskolen også kan følge med og ikke bare står i stampe.

Jeg vender tilbage til fru Bodil Kornbek i næste runde.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg synes også, det gik godt ved forhandlingerne om folkeskoleloven, da vi var sammen. Men det gik jo galt, da Socialdemokraterne den 12. og 13. november valgte at gå alene og slutte en aftale natten mellem den 13. og 14. november. Der

valgte Socialdemokraterne at gå alene, og uden i dette tilfælde Marianne Jelveds og min mellemkomst så gik det jo galt. Det var selvfølgelig det, der var problemet.

Nu er det så sådan, at hr. Adelskov i fremtiden sidder og forhandler med Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti, som trækker i modsat retning. Og det er også derfor, det er interessant, at man skal justere trinmålene, for der er der så nogle, der vil trække i én retning, nemlig mod en mere statslig styring. Jeg ved ikke helt, hvad Socialdemokraterne vil, men i hvert fald i dag siger de, at det er de ikke interesseret i. Og det er det, der er det problematiske ved forliget, nemlig at det er et forlig, der lægger vægt på mere central statslig styring, mens vi, der lægger vægt på en større grad af folkelighed og decentralisering, har tabt i det der spil.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Så er det hr. Thomas Adelskov.

Der er et par hængepartier ...

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Jamen jeg grifler og grifler jo. Det er jo vigtigt at prøve at få svaret på det hele.

Til hr. Aage Frandsen: Det er rigtigt, vi gik jo med i forliget. Og jeg synes i øvrigt, at hr. Aage Frandsen, som udtrykker meget stor mistillid til regeringspartierne og Dansk Folkeparti, jo faktisk kommer med alle de gode argumenter for, hvorfor Socialdemokratiet er med i aftalen og sikrer, at den ikke skrider i denne her negative retning, som hr. Aage Frandsen jo er bange for.

Vi er stærkt optaget af, at folkeskolen har en bred forankring i Folketinget. Vi er ikke interesseret i, at der er uro om den danske folkeskole. Og det kan folkeskolen heller ikke være interesseret i. Så har det da også været – og det vil jeg da godt indrømme – lidt afgørende for os, at nogle af de aktører, som er på området, bl.a. Danmarks Lærerforening, jo har anbefalet, at vi gik med i det folkeskoleforlig, som danner baggrund for den lov, som ligger i dag.

Vi, og det skal da være indrømmet, lytter da til, hvad aktørerne, dem, der har fingeren i jorden ude i marken, siger til det her. Og de har sagt til os: Vi synes, det er et udmærket forlig. Vi synes, I bør gå med, også for at sikre den brede forankring. Det tager vi ad notam plus sådan nogle af de elementer, jeg nævnte før – det vil nok være for meget igen at nævne dem.

Kl. 15.40

Til fru Bodil Kornbek, som spørger, hvad der så er for de svage elever i folkeskolen: Jamen der er jo en række elementer. Alene det, at vi bl.a. giver mere tid, betyder, at der er mere tid til den svage elev, den, der har svært ved et givet fag eller stofområde. Projektarbejde er der mere tid til.

Den tværfaglighed, der lægges op til, og de muligheder, der gives ved årsnormsmodellen, gør også, at vi nu lovliggør, at man altså kan lave kursusvirksomhed for de elever, der i nogle situationer fagligt ikke er helt med. Det betyder også, at skolerne får nogle nye redskaber dertil.

Så skal jeg endelig lige til sidst sige, at det ikke kun er de boglige fag, der har fået timer, idræt har f.eks. også fået mere. Så alt i alt er det et godt folkeskoleforlig, og vi er sådan set udmærket tilfredse med det.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Så er det fru Louise Frevert som ordfører.

Louise Frevert (DF):

Langt om længe er dette lovforslag endelig nået frem til første behandling her i Folketinget. Alle er jo bekendt med, at det er et lovforslag, der har været længe undervejs, og et lovforslag, der er store forventninger til.

I Dansk Folkeparti er vi af den overbevisning, at det er den rette vej, de næste generationer skal til at gå. Vi havde dog gerne set, at diskussionen om 10. klasse og om, hvorvidt man skal bevare samme antal klasser, som man har i dag, var blevet taget i denne forbindelse. Det havde været logisk at behandle det problem samtidig med både den nye gymnasiereform og folkeskolereform, og vi ser frem til den diskussion. Men alt andet lige: Danmarks børn har fortjent det bedste, og derfor skal de have en folkeskole, hvor de skal lære noget, og hvor der bliver stillet krav til dem.

Dansk Folkeparti er glade for, at vi har været med til at sætte et par fingeraftryk på denne reform, bl.a. en ekstra fysiktime i 9. klasse og en ekstra bevægelsestime i 6. klasse. Dog må vi under udvalgsarbejdet få set nøje på, at man, som aftalen var, skulle implementere en halv time til 5. klasse og en halv time til 6. klasse eller semesteropdelt, så børnene kan få mest muligt ud af bevægelsestimen.

Det er jo en fuldstændig misforståelse, at bevægelsestid er at springe rundt efter en bold og blive svedt og ikke kunne gå i bad. Vi mener, at bevægelse kan være mange ting, og at man ikke behøver at få sved på panden, hver gang man

taler om at skulle bevæge sig. Vi mener, at der også kan være motoriktræning eller andet, der styrker koordinationen og bevægeapparatet.

En anden væsentlig ting for Dansk Folkeparti er, at dansk- og matematikundervisningen bliver styrket i 1. og 3. klasse. Vores sprog er en væsentlig del af vores kultur, og med den tendens, der er til en forfladigelse af sproget, er det vores forhåbning, at disse ekstra timer vil optimere elevernes sproglige interesse. Der er nu udformet fælles nationale mål for undervisningen. Sagt på en anden måde fastsætter ministeren som i dag slutmål, som kommunerne er forpligtet til at følge.

Noget nyt er bindende trinmål på bestemte klassetrin, og de fastsættes efter de vejledende mål som formuleret i klare mål. Både elever, lærere og forældre vil kunne følge elevens kundskabstilegnelse på en meget tættere måde end tidligere og have hånd i hanke med elevens udvikling og standpunkt. Det giver også et bedre overblik over, hvad undervisningen på de enkelte klassetrin skal lede frem til.

Det bliver klart, hvad undervisningen på de enkelte klassetrin skal indeholde. Dette vil alt andet lige føre til en bedre dialog mellem forældre og skolen, når forældrene bedre kan følge med i barnets arbejde, og dermed er der skabt grundlag for en god, åben dialog. Der skal i det hele taget etableres et bedre skole-hjem-samarbejde, hvor forældrene tager et medansvar for deres børn.

Folkeskolen bliver differentieret i ordets egentlige betydning, nemlig ved at man tager udgangspunkt i den enkelte elevs kvalifikationer og færdigheder. Der bliver mere fokus på den enkelte elev. Jeg er sikker på, at opdelingen af skolefagene i fagblokke vil skabe en tættere sammenhæng mellem de enkelte fag, et bedre lærersamarbejde og tilgodese den enkelte elevs behov.

Afslutningsvis vil jeg udtrykke vores glæde over, at der gennemføres forsøg med brobygning. Det vil give eleverne et fornødent indblik i tingene, hvis de er usikre og ikke har taget en beslutning om, hvad de vil være. Det vil helt sikkert for mange forbedre overgangen fra folkeskolen til en ungdomsuddannelse, og med en ny lov om vejledning er de unge mennesker ved at være godt rustede til fremtiden.

Vi mener, at dette lovforslag er en længe tiltrængt opstramning af folkeskolen, og partierne vil løbende følge implementering af aftalen.

Dansk Folkeparti ser frem til, at vi kan finjustere de sidste detaljer under udvalgsarbejdet.

Kl. 15.45

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Nu har vi prøvet via Venstres ordfører, via Socialdemokraternes ordfører at finde ud af, hvad det betyder, at man bevæger sig fra vejledende delmål til bindende trinmål fastlagt af undervisningsministeren. Hvad betyder det i praksis? Hvad forventer Dansk Folkeparti, at det betyder i praksis? Nu har Dansk Folkeparti ikke del i den gamle folkeskoleaftale, men man må jo mene, at det betyder noget, når det står anderledes i den nye.

Jeg har også forstået, at det er noget, Dansk Folkeparti har lagt vægt på, og derfor vil det være interessant at få at vide, hvad det betyder for folkeskolen, at det nu hedder bindende trinmål og ikke vejledende delmål.

(Kort bemærkning).

Louise Frevert (DF):

Til hr. Aage Frandsen: Alene ordene er forskellige. »Vejledende« og »bindende« har jo to forskellige værdier. Det siger sig selv. Vi har forventet, at i det øjeblik man konverterer fra vejledende, der er løst, til bindende trinmål, er det, fordi man inden for en tidsperiode vil kunne evaluere den enkelte elev. Der ser vi forskellen: Vi ser, at de vejledende mål har været løse, og der har været et klart slutmål. Det er der stadig væk, men inden for hele perioden vil der nu være mulighed for i tidsbegrænsede perioder løbende at justere tingene og følge eleven.

Vi ser det som et gode, at der vil være en dialog med forældrene. Det vil være mere gennemsigtigt, som jeg også sagde i min ordførertale. Der vil være en større gennemsigtighed, fordi der bliver udarbejdet nogle læseplaner, sådan at lærerne vil være mere opmærksom på, at børnene har lært det, de skal inden for de bindende trinmål, som før var vejledende mål. Så vi ser klart, at det er en opstramning inden for en tidsperiode. Sådan har vi i hvert fald opfattet det.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Delmålene var godt nok vejledende, forstået på den måde at kommunerne skulle lave delmålene, og så var de vejledende i den betydning, at kommunerne kunne vælge at bruge dem, der var der, som vejledende eller lave nogle andre.

Det er jo ikke et spørgsmål, om der er nogle mål på nogle bestemte trin i folkeskolen, man skal nå; sådan har det været hidtil. Men det er et spørgsmål, om det er staten, der skal bestemme det, eller om det er kommunen i samarbejde med skolen ved medvirken af lærerne, der går ind i denne forbindelse. Den afgørende forskel er, om det er det statslige eller det kommunale. Det håber jeg da også at Dansk Folkeparti er klar over, og at det ikke er noget med, at man førhen bare kunne lade stå til. Det kunne man ikke, men der var fastlagt nogle mål, men man skulle nødvendigvis ikke bruge dem, der kom fra staten.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

I et af de seneste numre af Folkeskolen, lærernes faglige blad, fra januar måned i år, er professor Niels Egelund fra Danmarks Pædagogiske Universitet citeret for følgende:

»Jeg er tilfreds med folkeskoleforliget. Det er ikke så mærkeligt, fordi det er det, jeg selv mener pudsigt nok.« – og så kommer det interessante – »Men det er en skam, at de Klare Delmål blev bindende, fordi de store internationale undersøgelser viser, at jo større frihed lærerne har, jo bedre bliver resultaterne. Det er også den vej, man går i resten af verden.«

Hvad mener fru Louise Frevert om det citat?

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Jeg kan forstå på fru Louise Freverts tidligere svar, at lærerne til dags dato ikke har formået at evaluere og sørge for at følge op på eleverne osv., så denne opstramning med, at vi nu får bindende mål, har været nødvendig.

Kl. 15.50

Hvilken konsekvens er der – for det må der jo være, når nu der virkelig er sådan et enormt behov for at få denne opstramning – hvis man ikke opfylder disse mål? Der må vel være en konsekvens af det, når man siger, hvad målene er, og sådan skal det være, hvis de ikke bliver opfyldt. Hvis skoler ikke kan leve op til det, hvilken konsekvens ser fru Louise Frevert af det, når nu det har været så påtrængende?

(Kort bemærkning).

Louise Frevert (DF):

Jeg vil starte med at svare fru Bodil Kornbek. I Dansk Folkeparti går vi ikke ind for sanktioner på den måde. Så det er ikke sådan, vi opfatter

det. Vi opfatter det sådan, at der bliver gennem-sigtighed. Vi opfatter det sådan, at forældrene aktivt kan deltage i et hjem-skole-samarbejde, som vi har ønsket og håbet at der ville komme noget mere af, så det vil være lettere for forældrene og for lærerne at finde ud af, hvad elevens standpunkt er på et givent tidspunkt.

Jeg ser det som vigtigt. Det vil jo fuldstændig give sig selv, at man som forældre vil kunne indfri de forventninger, der bliver stillet. Så jeg kan ikke se, at det er nødvendigt at bruge sanktioner. Det er sådan, som jeg opfattede Kristeligt Folkepartis ordførers indlæg.

Til fru Marianne Jelved vil jeg sige: Vi har jo hver vores overbevisning, og det også er nogle af de ting, som undertegnede har diskuteret med fru Marianne Jelved.

Lærerne har stadig væk deres metodefrihed, og det er jo overhovedet ikke den, vi går ind og piller ved. Metodefriheden hos lærerne bliver ved med at være der. Det er kun et spørgsmål om indimellem at sætte nogle pejlemærker for at se, hvor langt eleven er nået i undervisningen. Jeg vil også sige, at vi har hver vores ideologi og hver vores overbevisning, og det er et spørgsmål om, hvad man går ind for, og hvad man ikke går ind for, men metodefriheden er så en anden del af det.

Til hr. Aage Frandsen, som jeg ikke har glemt, men jeg har bare taget det i en anden rækkefølge: Det med de nationale mål betyder, at man inden for det samme klassetrin og den samme tidsramme vil have de samme bindende mål fra Gedser til Skagen, sådan at man kan være sikker på, at hver skole opfylder de samme bindende trinmål, og sådan at der ikke er forskellighed i skolerne.

Det er rigtigt, at det er staten, der gør det. Jeg har heller aldrig nogen sinde lagt skjul på, at vi i Dansk Folkeparti syntes var en strålende idé, at man gør det på denne måde, så jeg behøver ikke at stå og forsvare noget. Vi går fuldt ind for det.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Det, vi drøfter nu, har intet med metodefrihed at gøre, intet! Den kan vi vende tilbage til i en anden sammenhæng.

Der er bare stor international forskning i og arbejde med at finde ud af, hvordan vi bærer os ad med at give vores børn og unge – det er alle lande, der beskæftiger sig med det – den bedst mulige uddannelse, hvordan vi sætter dem i den bedst mulige læringsproces, hvad der skal til,

for at børn lærer. Det viser sig, at alle de lande, der hidtil har styret med nationale mål ret detaljeret i løbet af skoleperioden og læringsprocessen, nøjagtig som et flertal i Folketinget nu indfører, går fra det, fordi man erkender, at den bedste og mest effektive læring sker, jo større frihed læreren har.

Det har vi også diskuteret under forhandlingerne, så det er ikke nyt, at det er mit synspunkt, men nu har vi altså professor Niels Egelunds ord for det – den samme professor har jo været brugt meget af forligspartierne.

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Jeg tror, at fru Louise Frevert hørte korrekt, da jeg brugte ordet sanktioner. Nu er det er ikke, fordi jeg synes, det rent pædagogisk er det, vi står for, men der må i hvert fald være en konsekvens. Jeg går ud fra, at når man på den ene side siger, at der er behov for en opstramning, skal man også følge op på, om den opstramning så reelt sker.

Jeg bliver forvirret, når jeg så efterfølgende hører fru Louise Frevert sige, at der er tale om pejlemærker. Jamen de vejledende trinmål var vel egentlig pejlemærker, hvis man skulle sige det sådan, men nu er de bindende mål blevet pejlemærker.

Kl. 15.55

På den anden side får vi at vide, at vi skal sikre os, at uanset hvor i landet man går i skole, skal hvert barn på samme trin kunne det samme, osv., osv. Hvad er det egentlig, Dansk Folkeparti mener om de bindende mål? Er det pejlemærker, eller er det noget, vi skal sikre os, eller hvad er det egentlig for en størrelse?

(Kort bemærkning).

Louise Frevert (DF):

Til fru Marianne Jelved: Det kan godt være, at regeringen har brugt Niels Egelund som supervisor, men Niels Egelund er ikke en, som vi i Dansk Folkeparti bruger. Han har nogle strålende synspunkter, som jeg også kan sympatisere med, men det er ikke en, som vi bruger som supervisor.

Hvad jeg taler om, er planlægning af undervisning og timetallene, der bliver forøget. Så jeg kan ikke forstå, hvad problemet skulle være i, at man går ind og laver de bindende trinmål.

Hvis man endelig undervejs skulle finde ud af, at lovforslaget ikke opfylder de krav, som vi har stillet til det, er der også givet en margen til,

at man kan gå ind og evaluere selve lovforslaget. Der står udtrykkelig i lovforslaget, at vi som partier går ind og følger hele proceduren på tæt hold. Jeg anser det for at være af stor vigtighed – og det skal ikke opfattes som en kattelerm eller en ventil eller noget som helst andet – at vi her har en sikkerhedsforanstaltning til, at tingene bliver fulgt til dørs, at det bliver opfyldt optimalt. Det er den måde, det skal opfattes på.

Til fru Bodil Kornbek: Det er et spørgsmål om samvittighed. Vi har ikke opfattet det på den måde, som fru Bodil Kornbek opfatter tingene. Vi ser tingene på forskellige måder. At man har denne gennemsigthed i de bindende trinmål, og at man følger dem så tæt fra læreres og forældres side, vil i sig selv være nok. Selvfølgelig skal vi ikke begynde at have sanktioner i folkeskolen. Nej, det er gennemsigtheden, som jeg tror kommer op til overfladen her, og det gør det i sig selv.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Folkeskoleloven har hidtil haft vejledende delmål. Kommunerne kunne vælge at tage disse delmål, eller de kunne lave nogle andre delmål, men der *skulle* være delmål. Så der er ikke tale om, at forældrene ikke vidste, hvad delmålene var. Der skulle være nogle.

Det nye er, at man siger, at staten er så klog på alle kommuners vegne, og at den dialog, som er i kommunerne med skolerne og lærerne om, hvad de rigtige delmål er, nu er forsvundet.

Når man også i folkeskolelovens bemærkninger, som også ligger i aftalen, vil have, at kommunerne nu skal lave en beskrivelse af, hvordan lærerne laver deres samarbejde på forskellig vis, er det igen udtryk for, at Folketinget mener, at staten er klogere end kommunerne, og at kommunerne er klogere end skolen og lærerne. Det, som er så bekymrende, er, at den ansvarlighed, som det er vigtigt er ude på skolerne, tager vi fra dem, fordi vi siger, vi er klogere. Det er min erfaring, at det er vi ikke.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Fru Louise Frevert gjorde opmærksom på, at forligspartierne skal følge udmøntningen af folkeskoleforliget, og hvordan det går, når det skal føres ud i livet. Et af formålene har jo været, at børn, der flytter fra Gedser til Skagen eller omvendt, skal kunne det samme som den klasse, de flytter hen til. Kunne fru Louise Frevert ikke for-

klare mig, hvordan det skal kunne lade sig gøre, hvis man flytter i oktober måned, eller hvis man flytter i marts? Er man så sikker på, at man har lært det, der skal læres? Hvordan skal det fungere?

Kl. 16.00

Det andet spørgsmål, jeg har, er, og jeg henviser til punkt 2.2.2. i forslaget, hvor der står, at der skal ske løbende justeringer og præciseringer af trinmålene efter de indvundne erfaringer: Hvordan? Vil man tage stikprøveundersøgelser rundt omkring på skolerne for at finde ud af, om man i 2. klasse faktisk når de mål, og hvis ikke man når dem, vil man så lempe dem, eller hvordan skal det forstås?

(Kort bemærkning).

Louise Frevert (DF):

Til hr. Aage Frandsen: Jeg synes måske ikke, at det er nødvendigt, at jeg står og gentager mig selv heroppe fra talerstolen. Det, det drejer sig om, er, at vi ikke på noget tidspunkt vil gå ind og røre ved metodefriheden hos lærerne. Vi har ikke i sinde at gå ind og tage ansvaret væk fra lærerne. De skal have frihed til at kunne under vise børnene på den bedst mulige måde, og det er jeg helt sikker på at lærerne er mere kompetente til, end vi andre, der sidder og lovgiver, er.

Det, det drejer sig om, og det er også lidt et svar til fru Marianne Jelved, er, at vi jo ikke taler om, at det er en kort tidsbegrænset periode. Tværtimod har vi aftalt, at det eksempelvis vil være efter 3., 5. eller 7. klasse, så man kan følge op hele tiden.

Det vil sige, at hvis man flytter i oktober, vil der være rig mulighed for at sige: Her skal Carl lære det og det og det. Vi ved, hvad han skal lære inden for en tidsperiode. Så jeg kan ikke se, hvad problemet skulle være med, at man siger, at man har de bindende mål. Det er da en sikkerhedsforanstaltning for forældrene, at de ved, hvad barnet kan nå, uanset hvor man er. Hvorimod det med de vejledende mål før i tiden ikke var fastlagt tidsmæssigt, hvornår barnet skulle nå målet.

Jeg synes faktisk, at Venstres ordfører præciserede det ganske udmærket, da hun svarede på det, så jeg behøver egentligt ikke at skulle plagiere Venstres ordførers måde at formulere sig på. Men det var faktisk ganske strålende sagt. Man kunne risikere, at barnet først knækkede kurven i 6. klasse eller måske i 7. klasse, hvor de vejledende mål blev nået. Her er man opmærksom på, at målet skal nås inden, netop ved at man

har de bindende trinmål. Det synes vi altså i Dansk Folkeparti er strålende.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Bodil Kornbek for sin tredje og sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Jeg kan forstå på fru Louise Frevert, at med bindende mål kan vi nu sikre os, at Carl kan det og det, når han går ud af 3. klasse. Vi må nu slå fast med det, fru Louise Frevert siger, at de bindende mål jo er det, man skal nå hen til. Hvordan vil man så også sikre sig, at det sker? Det er jo det udtryk, fru Louise Frevert bruger: Vi sikrer os nu, at man når de og de mål. Og de vejledende var altså lidt mere flagrende på en eller anden måde, men nu sikrer vi os.

Men hvordan sikrer vi, at man så når de mål? Hvad forestiller Dansk Folkeparti sig?

(Kort bemærkning).

Louise Frevert (DF):

Vi sikrer os ved, at man ved at gøre tingene på denne måde sætter fokus på den enkelte elev. Som jeg også sagde i min ordførertale, er det differentieret undervisning i yderste konsekvens. Det er lige præcis det, som vi i Dansk Folkeparti har drømt om hele tiden, at man sætter eleven i fokus, og at man har differentieret undervisning.

Selvfølger er der ikke – og nu gentager jeg igen mig selv – nogen sanktioner, men man kan så henstille til, at de når de mål, de skal nå. Når man har de bindende trinmål, er jeg helt overbevist om, at man vil nå at komme derhen på en helt anden og meget mere sikker måde, end man gjorde før i tiden.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Helle Sjelle som ordfører.

Helle Sjelle (KF):

Det uddannelsessystem, vi har i dag, har været et vigtigt aktiv i skabelsen af det velfærdssamfund, som vi i dag betragter som en selvfølge. Vores uddannelsessystem har givet os evnen til at se perspektiv og muligheder i ny viden og måske endnu vigtigere evnen til at udnytte den. Det er det uddannelsessystem, som vi skal hæge om, pleje og udvikle, så kommende generationer får de samme muligheder.

I det 21. århundrede er viden mere end nogen sinde før nøglen til velstand og velfærd, og hvis Danmark skal klare den globale vidensudfordring i konkurrence med andre lande, skal vi have et uddannelsessystem, der er blandt de allerbedste i verden. Grundlaget for det bliver skabt i folkeskolen.

Kl. 16.05

Det Konservative Folkeparti er af den overbevisning, at en velfungerende og kvalitetsorienteret folkeskole skal være en hjørnesten i det danske velfærdssamfund. Men sådan en folkeskole har vi desværre ikke i dag. Mange års eksperimenter med bl.a. decentralisering og øget valgfrihed for skolerne har helt enkelt sænket niveauet for de kundskaber, børnene tilegner sig som skoleelever.

Der er blevet stillet for få og for uambitiøse krav efter vores mening, og effekten er ikke udeblevet. Internationale sammenligninger viser, at danske børn bestemt ikke ligger i spidsen i nøglefag som f.eks. læsning. I flere tilfælde klarer de sig faktisk kun middelmådigt. Det er ikke godt nok, det er faktisk dybt utilfredsstillende.

I Det Konservative Folkeparti er det en væsentlig prioritet at få styrket fagligheden i den danske folkeskole. Derfor er vi glade for, at der har kunnet indgås en politisk aftale om en væsentlig styrkelse af skolen, og vi er meget tilfredse med det lovforslag, som vi førstebehandler her i dag.

Konkret betyder aftalen, at der fremover vil blive fastsat fælles nationale bindende mål for de fleste af folkeskolens fag på bestemte klassetrin. Målene fastsættes på de klassetrin, hvor det er pædagogisk begrundet ud fra det enkelte fags opbygning og progression.

Det har været afgørende for Det Konservative Folkeparti, at alle elever i folkeskolen får den samme gode grunduddannelse, uanset hvor i landet de så end bor. Det har vi nu sikret med de bindende mål, der netop skal garantere et ensartet minimumsniveau over hele landet.

Vi er også glade for, at der bliver satset målrettet på en styrkelse af fagligheden inden for en række fag, hvor forligskredsen mener, det er særlig vigtigt at sætte ind. Et fagligt løft i fag som dansk, matematik, naturfag og historie har f.eks. i årevis stået på den konservative ønskeddel. Men vi glæder os også over, at faget idræt prioriteres højere end hidtil. At sikre børns legemlige udvikling kræver også en indsats, og der er efter vores opfattelse klart et behov for at integrere den indsats i skoleforløbet.

Ud over de allerede nævnte tiltag er vi også særdeles tilfredse med, at der bliver bedre mulighed for undervisningsdifferentiering og holddannelse. Allerede fra 1. klasse bliver det nu muligt at inddele eleverne på baggrund af løbende evalueringer.

Vi er glade for, at der nu i højere grad bliver mulighed for at tage udgangspunkt i den enkelte elevs behov og evner, også fra 1. til 7. klasse. Det er uhyre vigtigt, at både de svage og de stærke elever bliver udfordret på et fagligt og individuelt passende niveau. Vi mener, at det med dette tiltag sikres, at den enkelte elev bliver sat i centrum for undervisningen.

Samfundet skal respektere, at menneskers evner og interesser er forskellige. Forskellighed er en rigdom for samfundet, ingen er tjent med et uddannelsessystem præget af ensartethed og middelmådighed.

Det Konservative Folkepartis konklusion er, at fagligheden i den danske folkeskole var faldet til et niveau, hvor ændringer var nødvendige. Den nye aftale er et væsentligt skridt i den rigtige retning.

Debatten har til tider været ganske heftig, men jeg håber, at alle folkeskolens interessenter, både lærere, forældre og elever, til syvende og sidst vil blive særdeles godt tilfredse med det løft, vi giver deres skole.

Folkeskolen har brug for stabile og langsigtede rammer, så børn kan få en god og tryk begyndelse i livet. Kun derved sikrer vi, at de opnår de kompetencer, som sætter dem i stand til at sikre vækst og fremgang i Danmark.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Til hr. Adelskov sagde jeg, at man kunne ønske til lykke med hans aftale, og han tog det rent faktisk, som om jeg mente det.

Til fru Helle Sjelle vil jeg sige til lykke. Det mener jeg, fordi Det Konservative Folkeparti sandelig har fået noget ud af det. Det er også første gang overhovedet i Det Konservative Folkepartis historie, at man er med i et folkeskoleforlig, så det er flot for Det Konservative Folkeparti, men ikke for folkeskolen, synes jeg.

Nu må vi så have opklaret, hvad det betyder. Det har været lidt uklart indtil videre, og det kan være, at vi nu får den fjerde udlægning. Hvad betyder det, at vi går fra vejledende delmål til bindende trinmål? Mere præcist: Hvad betyder det for folkeskolen i praksis?

Så er der et par andre ting, som jeg tager om et øjeblik.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Nu kommer der flere timer til nogle fag hen over nogle år. Der er blevet bindende nationale trinmål, så børnene får den samme undervisning i Gedser og Skagen, og vi vil få et kæmpe løft i det faglige. Hvordan vil fru Helle Sjelle måle det?

Kl. 16.10

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Det var sådan set lidt mit spørgsmål, fru Marianne Jelved stillede. De Konservative har virkelig fået det, de har arbejdet på nærmest i årevis. Nu får vi de bindende mål. Så er det klart, at vi er interesseret i, hvordan man nu vil følge op på, at de bestemte klassetrin også får disse mål opfyldt, og at trinmålene virkelig også får den funktion, som De Konservative hele tiden har lagt i det med de bindende mål.

Nu håber jeg ikke, vi igen skal ind i en diskussion om, at det er pejlemærker, og at det er det ene og det andet, for man bliver simpelt hen så forvirret af det. Så hvis vi kunne få klar tale nu, ville det være løftende for diskussionen.

Så er der en anden ting, jeg har sådan en trang til at præcisere. Når man taler om, at vi skal tage udgangspunkt i den enkeltes evner og alle de her fine ord, nævner man en række fag, der hermed bliver højnet timemæssigt. Det er alle de her boglige fag, og så skynder man sig lige at nævne, at der er en styrkelse af idræt. Det kunne være, vi måske skulle slå fast, at som jeg læser det, er der tale om 1 time ekstra på et bestemt trin samlet set. Så hvor er højnelsen og styrkelsen af de kreative, musiske fag, for samlet set er deres andel procentvis faldet i det her forlig?

(Kort bemærkning).

Helle Sjelle (KF):

Først og fremmest vil jeg da gerne til hr. Aage Frandsen sige mange tak for de pæne ord. Vi er også meget, meget glade for det forlig, og vi er også meget glade for de bindende mål. Vi mener klart, der er en forskel i forhold til det, der før var de vejledende mål.

Efter vores opfattelse betyder det, at alle steder, uanset hvor man befinder sig i landet, arbejder man efter de samme mål. Der skal ikke være

nogen tvivl om, at vi gerne vil have, at staten fastlægger de minimumsmål. Vi ser dem absolut som minimumsmål. Hvis der er nogle skoler, der ønsker at arbejde hen imod mål, der ligger højere end dem, der bliver fastsat, er de jo velkomne til det. Men for os handler det først og fremmest om, at kommunerne faktisk ikke har mulighed for at gå ind og lave om på de ting.

Det er klart, at hvad angår selve fagligheden, er det ikke noget, man løfter fra den ene dag til den anden. Det er et langt, sejt træk.

Til fru Marianne Jelved, som stiller spørgsmålet, hvordan man måler det: Jeg vil da først og fremmest i hvert fald håbe på, at man i de internationale undersøgelser i løbet af nogle år kan se nogle forskelle. Men det er klart, at det kun er én brik i et meget langt træk, for der er mange ting. Det er jo f.eks. også derfor, at vi gerne ser, at der sker en styrkelse af timerne i skolen, eller at der bliver givet flere timer. Det er et samspil mellem faktorer som f.eks. mulighed for at inddele elever på baggrund af løbende evaluering i de mindre klasser. Der er mange faktorer, der skal spille sammen. Det handler jo ikke kun om bindende mål, selv om vi er glade for, at vi fik sat de minimumsmål.

Og til fru Bodil Kornbek bliver jeg nødt til at sige, at jeg har lyttet til mange af de spørgsmål, som fru Bodil Kornbek meget aktivt og meget energisk har stillet her i dag, og at jeg godt kan forstå, at det er lidt ærgerligt at stå uden for et godt forlig som det her. Vi forventer, som fru Louise Frevert har været inde på tidligere, at der bliver fulgt meget nøje med i, hvad kommunerne laver. Allerede i dag indberetter de faktisk, hvordan det går ude omkring, og det vil vi da også holde øje med bliver gjort i det her tilfælde.

Det er kommunerne i samspil med lærere og elever, som først og fremmest skal stå for, at man sikrer, at man når de mål. Men vi kan bare se på hele den heftige debat, der har været om de her mål, for hold da op, hele debatten i dag har nærmest ikke handlet om andet. Så alene af den grund er jeg sikker på, at alle i det danske kongerige efterhånden er klar over, at der er noget, der hedder bindende mål, og at forældrene faktisk godt kan gå hen til deres skole og sige: Vi er klar over, at der er de mål, det er det, vores barn skal kunne.

(Kort bemærkning).

Carsten Hansen (S):

Til fru Helle Sjelle: Det er helt klart, at strategien går på at få folk til at sige noget forskelligt om

de bindende trinmål. Derfor finder jeg i hvert fald lejlighed til at gå op og bede fru Helle Sjelle bekræfte den aftale, vi har. I forslaget står under punkt 2.2.2., at trinmålene fastsættes som de vejledende delmål fastsættes i dag, dvs. på de klassetrin, hvor det er pædagogisk begrundet ud fra det enkelte fags opbygning og progression.

Kl. 16.15

Endvidere står der i det næste afsnit, det er afsnit otte, at udmøntningen sker således, at de eksisterende, vejledende delmål gøres bindende som trinmål. Der sker dog en justering som konsekvens af de ændringer, der er i medfør af aftaleudkastet, altså flere timer osv., og der gennemføres en evaluering efter 4 år.

Vi har en kort, klar og præcis aftale om, at de vejledende delmål gøres til bindende trinmål, og det vil jeg gerne bede fru Helle Sjelle om at bekræfte.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg vil gerne bede fru Helle Sjelle om efter svaret til hr. Carsten Hansen at forklare offentligheden, Folketinget her, hvad de sidste linjer på side 6, højre spalte betyder: »Ligeledes vil der ske en løbende justering og præcisering af trinmålene for fagene i lyset af de indvundne erfaringer.« Hvad er det for indvundne erfaringer? Hvordan gør man det? Hvad betyder det?

Kan fru Helle Sjelle bekræfte, at både Dansk Arbejdsgiverforening og Dansk Industri i deres høringssvar gør meget ud af at appellere til folkeskoleforligskredsen om at indføre test og evalueringer og prøver for at konstatere, om man nu når de mål? På hvilket grundlag indhøster forligspartierne erfaringer om det her? Hvordan gør man? Hvad er der aftalt? Må vi ikke gerne få det at vide?

(Kort bemærkning).

Helle Sjelle (KF):

Der var engang nogle, der sagde, at døden skal have en årsag. Jeg vil tillade mig at vende det om og til hr. Carsten Hansen sige, at der skal jo også være en årsag til, at man går med i et forlig. Hvad angår Socialdemokratiet har jeg måske lidt svært ved at se, hvad årsagen egentlig er til, at det er gået med i et forlig, når det bagefter står og kritiserer det stort set sønder og sammen og prøver på at undskylde så mange ting som overheadet muligt.

Vi undskylder ikke nogen ting i Det Konservative Folkeparti; vi er faktisk glade for de ting,

der ligger her. Vi havde også gerne set, at man var gået et skridt længere, end man gør, med nogle af tingene, men vi er glade for de ting, der er kommet ud af det her. Det er faktisk derfor, vi er med.

Jeg håber også, at hr. Carsten Hansen og Socialdemokratiet er glade for, at de er med. Vi er glade for, at Socialdemokratiet er med.

Jeg synes, at hvad angår udmøntningen af de ting i forhold til de mål, der bliver fastsat, står det meget præcist.

Det er naturligvis, som hr. Carsten Hansen ganske rigtigt siger, delmålene, der bliver til bindende mål, men de er også meget præcise, og de er også meget detaljerede. Det vil sige, at der faktisk ikke er mulighed for slinger i valsen. Det, der faktisk har været udgangspunktet for os, er, at alle skal have det samme mål, uanset hvilken kommune, uanset hvilken landsdel de er i, og de må også gerne sætte nogle mål, der er højere, men der er altså et minimumsmål, man skal arbejde hen imod.

Det, jeg så også vil nævne over for hr. Carsten Hansen, er, at vi er enige om, at der faktisk står, at vi løbende skal følge de her ting. Vi skal løbende justere de her trinmål. Det vil sige, at hvis vi finder ud af, at der er problemer undervejs med det ene eller det andet, eller der er noget, der måske i lyset af den tidsalder, vi lever i, skal justeres, så er der også mulighed for det. Det er vi jo også alle sammen enige om, så jeg kan ikke forstå, at der skal være så meget forvirring om det her, andet end at der måske er det ved det, at der er nogle, der ikke er helt så glade for forliget, som vi f.eks. er. Men det må andre jo redegøre for.

Til fru Marianne Jelved vil jeg sige: Der står jo altså, at der skal ske en løbende justering og en præcisering af de trinmål i lyset af de indvundne erfaringer, og der skal også gennemføres en evaluering efter 4 år. Det vil sige, at når man får meldinger ind f.eks. fra lærere ude i landet eller fra skoler ude i landet om, at der er nogle problemer eller det ene eller det andet, ville det være fuldstændig vanvittigt at vente flere år på at rette de ting. De ting retter vi selvfølgelig undervejs, men jeg forventer bestemt ikke, at der bliver slækket på niveauet eller på de ting, der står i de delmål, i forhold til, hvad der er på nuværende tidspunkt. Tværtimod.

Hvad angår test, prøver og lignende er det bestemt ikke noget, som vi har noget som helst imod, men det ligger der altså bare ikke i de nuværende ting, hvad angår de bindende mål.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Carsten Hansen for en kort bemærkning og så fru Bodil Kornbek. Har fru Louise Frevert også ønsket en kort bemærkning til fru Sjelle? Ja. Det noterer jeg nu.

(Kort bemærkning).

Carsten Hansen (S):

Jeg er nødt til at rette en misforståelse: Vi er skam glade for at være med i folkeskoleforliget. Vores ordfører, hr. Thomas Adelskov, har sagt det. Men der har været en række ting, og sådan er det jo, når man forhandler. Det Konservative Folkeparti kørte så med i en retning og Socialdemokraterne i en anden retning, men vi står fuldt ud ved forliget.

Kl. 16.20

Det, vi var nervøse for, var, at denne regerings finansminister ifølge dagspressen har været ude at sige, at der skal spinkes og spares, når vi lige har lavet et forlig, der koster 300 mio. kr. Det kunne jeg så bede fru Helle Sjelle om at forholde sig til.

Det næste er, at jeg er glad for, at fru Helle Sjelle bekræftede vores aftale om delmål og de bindende trinmål. Der er en klar aftale, og det er jeg meget glad for, skal fru Helle Sjelle vide. Jeg tror, det er meget vigtigt i det videre forløb, at der ikke her kan stikkes en kile ind mellem os forligspartier, der er glade for folkeskoleaftalen.

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Jeg vil gerne sige tak til fru Helle Sjelle, for jeg synes faktisk, vi får et meget klart svar på det her med de bindende mål.

Det har selvfølgelig en betydning. Det betyder noget, når man går fra det vejledende til det bindende. Det er det, jeg hører fru Helle Sjelle sige. Det vil jeg godt sige tak for. Meget klar tale faktisk.

Fru Helle Sjelle er så også inde på, at man selvfølgelig skal justere, at der skal evalueres og de her ting, og det er jeg helt enig i, for det står netop også i teksten.

Nu mangler jeg kun ét svar. Det er jo ikke nok, man lige spørger lærerne: Hvad er egentlig sådan jeres syn på det? Og så kan vi justere lidt. Det må være på baggrund af noget. Men hvad er det på baggrund af, at man så vil justere? Hvordan er det, man vil samle de her ting op og måske også ændre målene osv.?

Så har jeg næsten fået svar på det hele.

(Kort bemærkning).

Louise Frevert (DF):

Det var faktisk fru Marianne Jelveds spørgsmål til fru Helle Sjelle om, hvordan man skulle finde ud af, om børnene blev bedre, og om vi gik ind for at have test.

Så vil jeg bare spørge fru Helle Sjelle, om det ikke er rigtigt, at der på side 10, det er om § 13, stk. 2, står, at der skal foretages løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen, og at denne praksis fastholdes med indførelse af bindende trinmål.

Jeg vil bede fru Helle Sjelle om at bekræfte, at det nok er på den måde, forligspartierne har tænkt sig at gå ind at evaluere børnenes kundskaber.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Helle Sjelle. Har fru Marianne Jelved også ønsket en kort bemærkning? Jamen vi tager fru Helle Sjelle nu, der svarer på de tre korte indlæg, der har været, og så kommer fru Marianne Jelved efterfølgende. Først fru Sjelle.

(Kort bemærkning).

Helle Sjelle (KF):

Det glæder mig da, at Socialdemokratiet er glad for at være med i forliget.

Derudover vil jeg både til fru Bodil Kornbek og til fru Marianne Jelved sige, at det står jo, som fru Louise Frevert faktisk ganske klart nævnte, på side 10, at der skal foretages en løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen, og den praksis bliver også fastholdt i forhold til de her trinmål. Det skulle vist være svar nok.

Derudover kan man også sige, at der bliver foretaget en evaluering efter 4 år, men der vil jo altså undervejs ske løbende justeringer. Hvis man undervejs opdager, at der er noget, der er fuldstændig vanvittigt, så forventer jeg da, at vi tager en diskussion om det og får klaret det problem.

Det kan også være, der er nogle problemer, vi slet ikke har tænkt over, som dukker op undervejs, og dem skal vi selvfølgelig ikke sidde og vente 4 år på at få løst.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

På grund af vores forhandlinger hos ministeren og arbejdet i Uddannelsesudvalget her i Folketinget ved vi jo alle sammen, at der er sat meget

måltrettet ind på faktisk alle skoler omkring læseundervisningen allerede nu og har været det et stykke tid.

Derfor er det jo interessant, om forligspartierne har en eller anden forestilling om, hvordan man kan måle effekten af flere timer. Jeg kan forstå, at det i sig selv skal løfte fagligheden, selv om undersøgelser viser, at der egentlig ikke nødvendigvis er en sammenhæng i det.

Hvordan vil forligspartierne finde ud af, om bindende trinmål virker efter hensigten?

Så henviser fru Louise Frevert og fru Helle Sjelle til § 13 i folkeskoleloven. Den har altså været gældende hele tiden. Hvis den skal bruges som erfaringsindhentningen, så betyder det altså, at lærerne nu skal lave skriftlige evalueringer af børnene og sende dem ind til ministeren og til forligspartierne. Er det det, der er tanken?

Der er jo ikke noget nyt, det er jo ikke et svar at give at henvise til den gældende § 13, hvorefter læreren løbende i sin undervisning inddrager og involverer evaluering. Det har lærerne gjort hele tiden. Hvad nyt er der i det? Hvordan kan det være erfaringsopsamling? Hvilket grundlag skaber man de erfaringer på, som skal bruges til at justere og præcisere? Det har vi intet svar fået på.

Kl. 16.25

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Når jeg tænker på, hvor fredelige og behagelige og kammeratlige og venlige samtaler vi havde i Undervisningsministeriet op til forligsforhandlingernes afslutning, så synes jeg, det var påfaldende med sådan en voldsomhed, der var mellem to af forligspartierne før, både i ord og særlig i stemmeføring. Det borger jo måske ikke så godt for fremtidens ro om folkeskolen, for hvad foregår der så indendørs, når det foregår udenørs, hvor vasketøjet kan ses af os alle sammen?

Men jeg vil godt spørge fru Helle Sjelle om det, der også tidligere har været vendt, der er jo også en lille ændring: Hvad betyder det for fru Helle Sjelle, at man nu kan foretage holddannelse på baggrund af en faglig evaluering? Hvad betyder det i praksis for fru Helle Sjelle? Hvilken betydning mener fru Helle Sjelle den ændring, der er sket, vil have for folkeskolen? Der har vi nemlig fået at vide af Socialdemokratiets ordfører, at det sådan set ikke rigtig betød noget. Skal vi høre, hvad fru Helle Sjelle vil sige til denne paragrafændring?

(Kort bemærkning).

Helle Sjelle (KF):

Til fru Marianne Jelved vil jeg sige, at nu er der jo ikke noget, der har bevist, at det, at man giver flere timer, gør eleverne dummere. Men vi er også meget, meget, meget bevidste om, at flere timer i sig selv isoleret set ikke automatisk løser alle problemerne med fagligheden i folkeskolen. Det er klart, at man også skal tænke over den undervisning, der bliver ydet i de timer. Det er et samspil mellem undervisning og timerne. Men det siger jo på en måde sig selv, at man er nødt til at have nogle timer for at kunne levere noget undervisning. Vi ser det som et samspil, og vi er udmærket klar over, at det, at man bare skriver flere timer på, ikke i sig selv løser verdens problemer.

Derudover vil jeg sige, at hvad angår evalueringerne, har jeg været inde på, at der vil ske nogle løbende evalueringer, at forligskredsen løbende vil diskutere de her ting, og at der vil komme en evaluering efter 4 år. Derudover går jeg selvfølgelig ud fra, at ministeriet som alle andre ting også følger de her ting meget, meget tæt, og at vi derfor også, hvis der opstår problemer udeomkring, bliver orienteret om dem.

Men det er ikke sådan, at jeg føler, at jeg skal sidde med næsen nede i, hvad hver eneste kommune nu foretager sig på det her felt. Der står, at de her mål er bindende. Der står, at det er noget, man forventer, at de forskellige kommuner og skoler arbejder hen imod, og jeg forventer selvfølgelig også som om enhver anden lovgivning, at det er noget, som man så gør udeomkring.

Hvad angår tonen i debatten, var det ikke mig, der stillede Socialdemokratiet spørgsmål, men Socialdemokratiet, der begyndte at stille os andre spørgsmål, og så er man jo ligesom nødt til at bide fra sig på en eller anden måde.

Jeg tror umiddelbart, at det var, hvad jeg ville sige.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Aage Frandsen for sin tredje og dermed sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg bebrejder så sandelig ikke fru Helle Sjelle, at hun følte trang til at sige, hvad Det Konservative Folkeparti mener om Socialdemokratiets deltagelse i forliget.

Men jeg vil godt følge det op, som fru Marianne Jelved, var inde på der på side 6 i højre

spalte nederst. Når man skal præcisere og justere noget på baggrund af indvundne erfaringer, hvordan får man så disse erfaringer? Altså hvordan indhenter man dem?

Det er klart, at hvis man nu havde lavet flere test, som jeg ved Det Konservative Folkeparti går ind for, og det er en ærlig sag, så kunne man jo bruge testene, hvis man tror på den slags. Det gør vi ikke, men det ved jeg Det Konservative Folkeparti gør.

Men nu har man ikke den slags, og det er derfor, jeg spørger, hvordan man løbende vil justere og tilsvarende præcisere på baggrund af indvundne erfaringer. Hvordan er Det Konservative Folkepartis opfattelse af og tillid til, at det kan man så gøre i den forligskreds, der er?

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det fru Sjelle for at svare på det spørgsmål.

Kl. 16.30

(Kort bemærkning).

Helle Sjelle (KF):

Vi har stor tillid til, at det sagtens kan lade sig gøre at få en fornuftig evaluering af de her mål med den forligskreds, der er. Alle har jo en fælles interesse i, at de ting, vi har besluttet, selvfølgelig også bliver ført ud i livet, ellers er man vel ikke med i et forlig. Sådan må jeg i hvert fald tolke tingene.

Hvad angår selve evalueringen, har jeg jo været inde på, at det er en evaluering, som vil ske undervejs, og vi vil også undervejs i forligskredsen diskutere de ting og foretage de eventuelle justeringer, og der vil komme en evaluering efter 4 år.

Så har jeg også været inde på, at vi undervejs selvfølgelig ikke vil se på, at nogle problemer, som opstår rundt omkring, får lov til at ligge, frem til der er gået 4 år. Derudover vil jeg henvise til, at jeg forventer, at ministeren måske kan løfte sløret for lidt mere.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Aage Frandsen som ordfører.

Aage Frandsen (SF):

Som det allerede er fremgået af debatten, er det her lovforslag en udløber af den aftale, som blev indgået den 14. november 2002. Aftalen og lovforslaget er jo så i flere henseender både bemærkelsesværdige og historiske.

Forliget er jo et resultat af, at et tidligere forlig blev brudt. Det skete den 10. april 2002, og det

var folkeskoleforliget fra 1993. Det blev brudt, fordi regeringen ikke ville stå ved det, der stod i folkeskoleaftalen, og som stod i loven, nemlig at kommunerne er forpligtede til at give modersmålsundervisning under bestemte betingelser.

Forliget er også historisk, fordi det jo altså er første gang, hvad jeg allerede har bemærket, at Det Konservative Folkeparti er med. Det er også første gang, at vi er nogle partier, der ikke er med. Det er så netop heller ikke overraskende, at forligets indhold og lovforslaget her har en anden karakter.

Hvis vi ser på alle de aftaler og store reformer, der er gennemført i 1900-tallet, så kan vi konstatere, at der for det første var tale om en mindre opdeling af eleverne efter fagligt standpunkt, for det andet var der mindre vægt på karaktergivning og eksaminer og for det tredje øget indflydelse og ansvar til skolerne, forældrene og lærerne.

Det her forlig bryder jo ikke med alle principperne, men der er i hvert fald på nogle områder – ikke mindst i spørgsmålet om, hvor ansvaret ligger – tale om et brud i forhold til den tradition, der var udviklet i 1900-tallet, og det er altså fra 1903 til og med 1993.

Det er i højere grad staten, det er i højere grad Undervisningsministeriet, der nu har ansvaret, og det har de via de statsligt bindende trinmål, og det er jo altså, uanset hvordan man ellers har det med det, selvfølgelig en delvis imødekommelse af Det Konservative Folkepartis og vel også Dansk Folkepartis ønsker. Det er jo så et eksempel på, at her fik Det Konservative Folkeparti, som ellers ikke har haft så megen fornøjelse af regeringssamarbejdet, desværre klare indrømmelser.

Forliget er også udtryk for, at Socialdemokratiet var villigt til at være tilfreds med det, der kom ud af det, og i den forbindelse også så bort fra, at det kunne være fornuftigt, at man holdt sammen med de forligspartier, som var i det gamle forlig.

Så er det også klart, at det spillede en rolle, som også den socialdemokratiske ordfører var inde på, at Danmarks Lærerforening valgte at spille en rolle i den her forbindelse, hvilket jeg nok vil sige ikke nødvendigvis var det fornuftigste. Ud fra en angst for, at man skulle få et smalt forlig, forsøgte de at presse nogle partier ved at sige: Det er bedre, I går ind, så er det da ikke så slemt, som hvis I ikke er der. Men godt er det jo ikke nødvendigvis.

Folkeskolen står over for mange udfordringer i de kommende år, og det vil jeg sige at det bidrager forliget og lovforslaget kun begrænset til at klare. Det er spørgsmålet først og fremmest om at bryde den sociale arv; det er spørgsmålet om at gøre folkeskolen rummelig.

I forbindelse med at netop forliget kom i stand på baggrund af et forlig, der blev brudt, nemlig i forhold til modersmålsundervisningen, må man sige, at der ikke er meget i det her, for at sige det mildt, som giver anledning til at sige, at man gør noget specielt for integration af nogle af de børn og unge i vores samfund, som har brug for integration og tilpasning til det danske samfund, og her var det, at folkeskolen skulle have spillet en helt central rolle.

Kl. 16.35

Den rummelige folkeskole er noget af det, vi lægger helt afgørende vægt på. Vi lægger også meget vægt på, at lærernes efteruddannelse er i orden, og man må sige, at det er der heller ikke meget af, for også at sige det meget mildt.

Det, der er afgørende ved en folkeskole, er, at den er god, engagerende, har engagerede lærere, der er rummelige, har en dygtig skoleledelse, sådan at man kan fremme de kreative og skabende tendenser, der er hos børn, og som man da heldigvis ikke som voksen kan fratage dem. Der gøres ellers en indsats for det i nogle tilfælde, kan man sige. Derfor er det vigtigt, at man bidrager til at udvikle den enkelte elevs alsidige og personlige udvikling.

I den forbindelse mener vi afgjort ikke, tværtimod, at de statsligt fastlagte mål bidrager dertil. Det er udtryk for en centralisme, det er udtryk for en systemtænkning, hvor man altså tager noget af ansvaret væk fra det lokale område.

Det er godt nok, at man får flere timer i bestemte fag, men det er mærkeligt, at vi i dag i 2003 afskaffer en af timerne i faget samfundsfag. Jeg kan forstå, at Socialdemokratiet er klar over, at det er et problem. Det regner vi så med at det kompenserer de for, når der engang skal laves ændringer i gymnasieordningen. Det, man ikke fik her, skal man så have et andet sted. Vi bidrager gerne, vi kunne desværre ikke i det her tilfælde, fordi Socialdemokratiet valgte at gå alene og lave et forlig midt om natten, som vi ikke kunne tilslutte os, når det havde det indhold og var på de betingelser.

Derfor stemmer vi imod lovforslaget.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Gitte Lillelund Bech for en kort bemærkning, og jeg har også noteret hr. Thomas Adelskov og hr. Carsten Hansen.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Jeg har et spørgsmål til hr. Aage Frandsen: Mener hr. Aage Frandsen ikke, at en styrket faglighed sagtens kan gå hånd i hånd med udviklingen af elevernes alsidige personlige kompetencer?

Dernæst vil jeg meget gerne bede hr. Aage Frandsen bekræfte det, som står på side 9 i lovforslaget i den nederste højre spalte, nemlig at trinmålene fastsættes, som de vejledende delmål fastsættes i dag, dvs. på de klassetrin, hvor det er pædagogisk begrundet ud fra det enkelte fags opbygning og progression. Ved udformningen af trinmål vil de eksisterende vejledende delmål blive gjort bindende som trinmål.

Jeg vil gerne bede hr. Aage Frandsen om at bekræfte, at det er det, der står i lovforslaget, for forligskredsen har i hvert fald bekræftet, at det er det, der er meningen.

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Jeg skal jo endnu en gang beklage, at hr. Aage Frandsen ikke ville være med i forliget. Som hr. Aage Frandsen sagde tidligere, er der jo mange gode ting, og jeg hørte også en opridsning af, hvor der var flere timer, og det hørte jeg i hvert fald ikke hr. Aage Frandsen omtale negativt. Der er mange gode ting i folkeskoleforliget.

Jeg skal spørge hr. Aage Frandsen sådan i bagklogskabens lys, om ikke hr. Aage Frandsen er lidt ked af det, når nu folkeskolens lærere i Danmarks Lærerforening, der jo trods alt repræsenterer et par og tres tusinde skolelærere, ikke er bekymret over det her lovforslag og stort set jo alle høringsvarene – måske skulle jeg lige sige med undtagelse af Kommunernes Landsforening, men de har nogle helt andre skolepolitiske udgangspunkter, det så vi med kommuneaftalen for sidste sommer – er positive over for det.

Er det så slemt, at ikke også Socialistisk Folkeparti egentlig godt kan se de positive sider og måske godt kunne have tilsluttet sig en anden dag under andre forhold, men dog i hovedtrækene?

(Kort bemærkning).

Carsten Hansen (S):

Jeg tror, at SF og Socialdemokratiet på lange stræk i skoledebatten har en række synspunkter, der er sammenfaldende. Så er det altid sådan, at nogle gange falder det ud til den ene og nogle gange til den anden side, men jeg vil spørge hr. Aage Frandsen, der jo selv var heroppe og spørge fru Helle Sjelle, hvad der menes med holddannelsesbegrebet og den måde, det står på, om SF nærer nogen bekymringer over den måde, holddannelsesbegrebet er skruet sammen på. Jeg har været inde og kigge og kender selvfølgelig aftalen på det område, altså at man også kan bruge evalueringer fra 1. til 7. klasse på den måde, det er hegnet ind, at det må kun foregå en enkelt gang i skoleåret, i foråret osv. Mener hr. Aage Frandsen, at der er grund til at nære bekymringer for holddannelsesbegrebet på den måde, vi har aftalt det her?

Kl. 16.40

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Til fru Gitte Lillelund Bech: Der er overhovedet ingen strid mellem høj faglighed og styrkelse af de forskellige typer kompetencer, jeg refererer til. Jeg lægger meget vægt på høj faglighed, men det er et spørgsmål, hvordan man når den. Det kan man med forskellige metoder. Jeg har da et ønske om, at børn og unge mennesker lærer så meget som overhovedet muligt, ved så meget som muligt.

Altså det er noget underligt noget, at der er nogle partier, der ligesom prøver på at tage patent på den der faglighed. Der må jo ligesom lige i det, at der er nogle, der er tilhængere af ufaglighed. Jeg har ikke mødt dem, og jeg er i hvert fald heller ikke en af dem.

Så er det, fru Gitte Lillelund Bech siger står i lovteksten, selvfølgelig korrekt. Det behøver man ikke at referere til. Det er jo heller ikke det, jeg siger er et problem. Jeg spørger bare, hvorfor det skal være staten. Hvorfor skal det være staten, der bestemmer? Fordi kommunerne i dag har muligheden for at mene noget andet? Jeg har altså megen tiltro til det kommunale selvstyre. Det er der også Venstrefolk der har, så jeg er ikke alene, men det er sådan set ikke afgørende for mig, om der er Venstrefolk, der mener det eller ej. Jeg mener det; SF mener det.

Med hensyn til flere timer: Vi lagde jo altså ikke så meget vægt på, at der skulle flere timer

til. Hellere bedre timer end flere timer, som ikke er bedre.

Vi syntes, det var dumt, at man fjerner nogle bestemte timer fra bestemte fag. Det mener vi, og det kan jeg også forstå at Socialdemokratiet er ked af. Derfor er det selvfølgelig også en skam, at vi ikke kunne sidde sammen i dagene op til den 14. november, for så kunne vi nok have trukket den i samme retning, og så havde hr. Carsten Hansen ikke følt sig så ensom og havde bøjet sig for overmagten.

Med hensyn til at Danmarks Lærerforening er positiv: Ja, det har jeg konstateret, men det betyder jo ikke, at jeg er positiv. Jeg tager stilling, SF tager stilling ud fra vores synspunkter, vi lytter til folk, men vi tager stilling. At en organisation mener noget bestemt, påvirker overhovedet ikke mig.

Jeg vender tilbage.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Jeg vil sige, jeg har nu heller ikke betvivlet, at hr. Aage Frandsen også syntes, at der skulle være en høj faglighed i folkeskolen, hr. Aage Frandsen fik bare i sin ordførertale lagt meget vægt på de personlige alsidige kompetencer og nævnte ikke så meget om selve fagligheden. Det var derfor, at jeg ønskede at få det præciseret.

Så skal jeg bare spørge hr. Aage Frandsen: Er det så rigtigt forstået med hensyn til det her med målene, at SF faktisk mener, at det er en god idé, at der sættes mål på eksempelvis 2., 4., 6. og så selvfølgelig slutmål på 9. klassetrin, at det er en god idé, at der sættes sådanne mål, så man kan have en progression i indlæringen?

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg går ud fra, at enhver skole, enhver lærer, for sig selv sætter bestemte mål, og at man aftaler det.

I dag er det sådan, at Undervisningsministeriet giver nogle vejledende delmål, dem kan kommunerne vælge at tage, eller de kan tage nogle andre.

Hvis jeg er modstander, som jeg er, af, at staten skal fastlægge målene som bindende, betyder det ikke, at jeg er imod mål. Jeg er jo sådan set selv underviser, og når jeg har undervist, har jeg da sat nogle mål. Det er igen den tiltro til, at hvis ikke staten kommer og gør det for os, så kan vi ikke finde ud af det. Jeg kunne altså godt selv, da jeg underviste, fastlægge målene, og der

var mål, og der var også høj faglighed, vil jeg vove at påstå, og det er vigtigt, når vi taler om kompetencer, at der både er faglige, personlige, sociale og almene kompetencer, alle sider skal udvikles hos barnet.

Med hensyn til holddannelse: Det, som hr. Carsten Hansen refererede til før, bekymrer ikke mig. Det har jeg jo ikke nogen bekymringer over, for det er praksis i dag, og i øvrigt ved jeg, at de sætninger er formuleret så smukt og godt, at hr. Carsten Hansen ikke kunne have gjort det bedre.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Gitte Lillelund Bech for sin tredje og sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Nu forstår jeg jo, at når hr. Aage Frandsen taler om mål, så ønsker hr. Aage Frandsen – og SF må jeg også forstå – at det er lærerne, der sætter målene, og det forstod jeg så også at hr. Aage Frandsen har været meget god til at gøre, mens hr. Aage Frandsen har undervist.

Kl. 16.45

Hvordan kan det så være, at hr. Aage Frandsen som medlem af SF, som medlem af det tidligere folkeskoleforlig gik med til, at det var kommunerne, der fastsatte målene? Hvis man ikke valgte at følge de vejledende delmål, de klare mål, som var meldt ud fra Undervisningsministeriet, så kunne kommunalbestyrelsen vælge at gøre noget anderledes – ikke læreren, men kommunalbestyrelsen.

Så hvis hr. Aage Frandsen virkelig mener, at det er læreren, der skal fastsætte målene, kan jeg ikke se, hvordan det så kan være, at SF gik med til, at kommunalbestyrelserne med alle kommunalpolitikere skulle være dem, der satte målene, når vi taler om klare mål.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Min bemærkning om lærerne gik på, at jeg går ud fra, at enhver god lærer fastlægger mål for sin undervisning, ikke kun for et år ad gangen, men også for dele af året. Det gør en god lærer hele tiden, og det går jeg ud fra sker under alle omstændigheder.

Når det drejer sig om det, vi har gældende i øjeblikket, nemlig vejledende delmål, så er det jo vejledninger, man sender ud fra Undervisningsministeriets side, som kommunerne kan vælge

at følge. De fastlægges jo ikke for hvert år ad gangen, og derfor forudsætter det også i dag, at lærerne fastsætter mål for de år, hvor der ikke er tale om, at delmålene er fastlagt enten af Undervisningsministeriet eller af kommunerne.

Det, der er ændringen nu, er, at man siger, at nu er det staten, der gør det, og kommunerne kan ikke vælge noget andet. Og vi er da tilhængere af det, det er i dag, men hvis man tror, at det er den vigtigste måde at styre tingene på, så tror man forkert efter min opfattelse. Den bedste måde er da at sørge for, at vi har gode lærere, der hele tiden sørger for at fastlægge målene for sig selv og for eleverne.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Marianne Jelved som ordfører.

Marianne Jelved (RV):

Regeringens brud på folkeskoleforliget i april 2001 i forbindelse med ophævelse af den obligatoriske modersmålsundervisning gjorde jo, at det var nemt at slippe af med SF og Det Radikale Venstre, dengang Socialdemokratiet gav op og gik fra de fælles bestræbelser, som Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre havde. Socialdemokratiet valgte Danmarks Lærerforening frem for samarbejdet med Det Radikale Venstre og SF, det har vi noteret os.

Det er umuligt at være imod en styrket faglighed. Det er utrolig vigtigt, at folkeskolen lever op til det formål, som skolen har, og at børnene lærer at læse tidligst muligt og bliver så dygtige, som de overhovedet kan blive det. Så det er vi for i Det Radikale Venstre.

Men vi mener, at styrket faglighed er afhængig af noget helt andet end det, de fire forligspartier nu er gået sammen om. Det er nemlig afhængig af meget andet end flere timer, og det er afhængig af meget andet end holddeling efter evner i korte kurser. Og jeg anerkender, at vi var nået langt, inden Socialdemokratiet gik.

Men det helt afgørende for Det Radikale Venstre er, at lærernes faglige kompetence er høj. Det giver overblik, personlig sikkerhed og dermed overskud til at differentiere undervisningen, så alle børn får optimale udfordringer. Det gør det muligt at slippe den planlagte undervisning – det er nemlig det, det handler om, når man underviser – og gribe de bidrag, børnene kommer med i deres aktive deltagelse i undervisningen, således at børnene aktivt er med til at opsuge viden, skabe viden og dele viden i deres

læringsproces sammen med de andre børn. Der er intet af det her i folkeskoleforliget, intet!

Fagligt kompetente lærere har langt større mulighed for at bruge fagets stofområder, arbejdsformer, udtryksformer og redskaber osv. i læringsprocessen end lærere, der ikke har så stor faglig kompetence, og de har langt større mulighed for virkelig at gøre det, der er intentionen i 1993-loven, nemlig at tage udgangspunkt i det enkelte barn. Målet er barnets læring, som er til gavn for den enkelte på såvel kort som lang sigt. Det forudsætter frihed til læreren; her bliver lærerens frihed indskrænket.

Kl. 16.50

Jeg skal gøre opmærksom på, at ikke alle de ca. 60.000 lærere, der findes i Danmark i dag, underviser i deres linjefag. Det er jo først nu, der kommer lærere ud med fire linjefag. Lærernes efter/videreuddannelse har førsteprioritet og har haft det i forhandlingerne, hvor vi har været med. Men der er intet af det i det, der nu er lavet af forlig.

Jeg anerkender, at der er en styrkelse af ledelsens uddannelse med et diplom for ledelse. Vi mener, at ledelsen har et meget stort ansvar for at skabe et udviklingsmiljø i skolen, hvor man sikrer sig, at undervisningens planlægning efter § 18 og en løbende evaluering efter § 13 – vi har været inde på det – også bliver efterlevet.

Både danske og internationale undersøgelser viser, at der inden for de rammer, vi har i dag i folkeskoleloven, ikke er nogen nødvendig sammenhæng mellem flere timer og det faglige udbytte.

Med skoleforliget sættes der nu statslige mål, og det går ind i læringsprocessen, ind i skoleforløbet, og det er det, Det Radikale Venstre ikke vil medvirke til.

Jeg kan godt forstå, at mange, som ikke går i skolens omegn til hverdag, har svært ved at se forskellen, men her er der sket et indgreb i tilliden til lærerne. Der skal laves beskrivelser af, hvordan man kommer fra det ene trinmål til det andet. Det skal ministeren gøre. Kommunerne skal sikre, at der er nogle beskrivelser, som man kan følge fra det ene trinmål til det andet. Lærerforeningens formand har kaldt det for kogebogsundervisning, men det var på et tidspunkt, hvor han ikke var involveret, som han blev det.

Vi er meget, meget ærgerlige over, at der sker dette skift i folkeskolens regi. Vi er ærgerlige over, at der i forligsteksten lægges op til, at nu bliver forældrene kontrollanter af lærerne og undervisningen. Efter folkeskolens formål er

forældrene samarbejdspartnere. Det er en meget, meget uheldig formulering, og jeg beklager, at Socialdemokratiet har bidraget til det.

Så vil jeg gerne igen fremhæve Niels Egelunds i citat fagbladet Folkeskolen, hvor han gør det fuldstændig klart – og jeg har sagt det under forhandlingerne adskillige gange – at de internationale undersøgelser viser, at jo større frihed lærerne har, jo bedre bliver resultaterne. Det er den vej, man går i resten af verden.

Det, der er sket med folkeskoleforliget nu, er, at man går tilbage til en skole, som ikke har fremtiden i sig. Jeg håber selvfølgelig, at det gør så lidt skade som overhovedet muligt, men jeg vil love, at debat omkring folkeskolen og folkeskolens indhold, folkeskolens arbejde, bliver der ved med at være.

Der skal heller ikke være tvivl om, at Det Radikale Venstre vil bruge sine mandater til at forbedre de muligheder, skolen bør have for at sikre de bedst mulige vilkår for at få så dygtige børn som overhovedet muligt. Det giver dette forlig ikke anledning til.

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Der skal ikke være nogen tvivl om, at vi anerkender De Radikales mangeårige stædige og stærke indsats på uddannelsesområdet, særlig på folkeskoleområdet.

Men jeg skal spørge fru Marianne Jelved, om ikke fru Marianne Jelved kan bekræfte, at med det lovforslag og teksten, der ligger foran os i dag, er metodefriheden for lærerne jo netop fastholdt.

Jeg skal spørge fru Marianne Jelved, om ikke det er rigtigt, at det, der er forskellen fra de vejledende delmål til de bindende trinmål i dag, er, at før var det kommunalbestyrelsen, der skulle fastlægge nogle delmål, nu er det undervisningsministeren, forligskredsen, der lægger rammerne for de bindende trinmål, så der er ikke deri nogen begrænsninger i den metodefrihed, som læreren havde under 1993-loven, i forhold til det, man får med den nye lov.

(Kort bemærkning).

Carsten Hansen (S):

I forbindelse med hvor langt vi var nået, inden Det Radikale Venstres og SF's og Socialdemokratiets veje skiltes, vil jeg bede fru Marianne Jelved bekræfte, at med hensyn til holddannelse og en række andre ting var vi sådan set enige.

Og ligesom hr. Thomas Adelskov var inde på det omkring de bindende trinmål, vil jeg spørge fru Marianne Jelved, hvad forskellen er ude på den enkelte skole. Jeg er helt klar over, at det ene blev fastsat af staten, det andet blev godkendt i kommunalbestyrelsen, men hvori består forskellen nu ude på den enkelte skole, i den enkelte klasse, i den enkelte skolebestyrelse? Det vil jeg gerne bede fru Marianne Jelved om måske at komme med en forklaring på.

Kl. 16.55

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg vil sige til hr. Thomas Adelskov, at lærerens metodefrihed faktisk intet har med det her at gøre. Det vil jeg gerne understrege.

Det, der sker nu, er, at indholdet i undervisningen – og det har ikke noget at gøre med, hvilke metoder man vælger at lære børnene et eller andet efter – skal tjekkes, måles, holdes op imod nogle fags begreber, færdigheder. Det er det, barnet skal måles op over for. Det er dér, fokus bliver sat.

Det har intet med metodefrihed at gøre, det her. Det handler om valg af undervisningens indhold og det fokus, man sætter på, om det er barnets udvikling, eller det er et fags mål. Det er en meget, meget stor forskel.

Derfor er det, der sker her nu, at man tager ansvar fra skolen – og jeg er meget glad for spørgsmålene og vil meget gerne have dem gentaget. Før havde kommunalbestyrelsen ansvaret, men kommunalbestyrelsen gør det jo i samvirke med skolen. Dermed skaber man et fagligt miljø på skolen, hvor lærerne skal sidde og forholde sig til didaktiske, pædagogiske, faglige spørgsmål og dermed give kommunalbestyrelsen en forestilling om, hvordan man skulle gøre.

Det ansvar tager man fra skolen nu. Nu er det de fire forligspartiets ordførere, der skal sidde herinde ved Frederiksholms Kanal og have de faglige, pædagogiske diskussioner om, hvilken progression der skal være i et fag. Det fjerner man ude fra den enkelte skole og den enkelte lærers ansvar.

Hvilken tillid at vise danske lærere! Hvilken forestilling om, hvem der ved bedst i dette land. De, der står med det i det daglige og har ansvaret og står over for børnene, eller de ordførere, der sidder her i fire partier.

Jeg synes, det er dybt beklageligt, det, der er sket.

Og forskellen på skolen nu og dengang er, at man tager ansvaret fra lærerne. Ansvaret bliver placeret herinde. Det er et meget, meget stort skridt. I stedet for at vise tillid til og give ansvar til de lærere, hvis uddannelse vi i øvrigt selv har vedtaget herinde.

Og hvor er hele efteruddannelsen henne i det her? Hvordan tror man, at flere timer kan bruges til noget andet, når der ikke følger nogen efter- og videreuddannelse med til 60.000 lærere? Det er jammerligt.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Jeg kan godt forstå, at fru Marianne Jelved lyder så ked af det, for det er faktisk et ret godt folkeskoleforlig, og så er det da bedrøveligt, at Det Radikale Venstre ikke er med.

Nej, grunden til, at jeg tager ordet, er sådan set, at vi nu gennem hele eftermiddagen bl.a. også har diskuteret holddeling, og det er mit indtryk, at fru Marianne Jelved i hvert fald også i de diskussioner og de forhandlinger, vi har haft, ikke synes, at det er en særlig god idé, at man kan holde på baggrund af den løbende evaluering, når børnene går i 1.-7. klasse.

For lige at være helt sikker bliver jeg nødt til at spørge: Er det korrekt forstået, at Det Radikale Venstre faktisk ikke bryder sig om, at man laver holddeling på baggrund af den løbende faglige evaluering fra 1.-7. klasse?

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Jeg tror ikke, fru Marianne Jelved har grund til at være så bekymret, som fru Marianne Jelved er.

Det er jo ikke sådan, at vi vil opleve det sorte billede af en skole med målinger på hvert eneste år, karaktergivning og offentliggørelse på internettet af, hvor langt er man nu nået eller ikke er nået i forhold til målene.

Det er jo ikke det, og det står også klart i bemærkningerne, at der ikke lægges op til, at der skal være nye prøver eller evalueringsformer som følge af reformen.

Fru Marianne Jelved siger, at før var det kommunalbestyrelserne, der besluttede med indstilling fra skolerne, og jeg er enig i, at det er rigtigt i nogle tilfælde. Men vi må også konstatere, at langt de fleste skoler rent faktisk valgte ukritisk at tage de vejledende delmål i brug ude på skolerne.

Så spørger fru Marianne Jelved: Hvem ved bedst, de, der har ansvaret ude på skolerne, som står med børnene hver eneste dag, eller de fire partier i Folketinget? Til det vil jeg sige til fru Marianne Jelved: Det er jo netop en af grundene til, at vi har valgt at lytte til Danmarks Lærerforenings anbefaling. Det er jo netop dem, der har fingeren på pulsen, og som har kunnet give os en vurdering af, om det her vil betyde et afgørende fremskridt for en god dansk folkeskole med pædagogisk frihed og muligheder for udvikling, eller det vil skabe den sorte skole, som fru Marianne Jelved er bange for. Og der har Danmarks Lærerforening sagt, som fru Marianne Jelved jo efterlyste: Det er fint.

Kl. 17.00

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Carsten Hansen for en kort bemærkning. Talletiden er maksimalt 1 minut. Det fremgår af den røde lampe.

(Kort bemærkning).

Carsten Hansen (S):

Jeg har sådan lige prøvet at forske lidt i tallene omkring de vejledende delmål, som vi jo indførte sammen for at have nogle bedre styringsredskaber. Man har ikke de eksakte tal på det, men omkring 90 pct. – og så lidt forskelligt fra kommune til kommune – tog faktisk det, vi kaldte de vejledende delmål. Og når nu det står præciseret i aftalen, i loven, at de bindende trinmål bliver præcis de samme, så spørger jeg mig selv: Hvad er forskellen ude på de 90 pct. af skolerne for den enkelte lærer, for den enkelte skolebestyrelse, for den daglige pædagogiske ledelse?

Så til spørgsmålet om, hvem der er de klogeste. Det kan man jo altid diskutere, men når man ser på den måde, de vejledende delmål skal fastsættes på fremover, så bliver det på baggrund af de pædagogisk indvundne erfaringer, som der står i loven, men også på baggrund af ministeriets faglige rådgivning og vejledning. Men det er ikke sådan, at vi betragter os som de klogeste til at sidde og fastsætte de kommende bindende trinmål, det sker med assistance fra dygtige, faglige folk. Jeg ved ikke, om fru Marianne Jelved ikke har tillid til, om ministeriet kan håndtere denne del af det.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Det er vel nok sundt, at vi er kommet ud af regering, vores to partier. Det er vel nok sundt at

komme ud på egen boldgade, kan jeg høre, for nu skal vi til at lære noget hver for sig.

Der har aldrig nogen sinde været tale om, må jeg sige til hr. Carsten Hansen, at de delmål, som er en del af Klare Mål-konceptet, er styringsredskaber. Det har aldrig nogen sinde være meningen. De delmål har haft én funktion, nemlig at anskueliggøre en progression i faget. Det har aldrig været sådan, at børnene skulle holdes op imod dem, men at læreren kunne se en progression i faget. Det er noget helt andet, der sker nu.

Så vil jeg sige til hr. Thomas Adelskov, som henviser til Danmarks Lærerforening, som jo er min egen forening, som jeg stadig er medlem af, at jeg noterer mig bare, at Danmarks Lærerforenings indflydelse på Socialdemokratiets skolepolitik er større end Det Radikale Venstres samarbejde med Socialdemokratiet. Det er jo også interessant, meget interessant.

Jeg foreslog under forhandlingerne på Det Radikale Venstres vegne, at vi præciserede § 18, der taler om planlægning, og § 13, der taler om løbende evaluering. Jeg foreslog, at vi gennem den præcisering skabte bedre muligheder for, at skolerne og lærerne faktisk satte sig sammen og gjorde sig den ulejlighed med den fagdidaktisk-pædagogiske vurdering for på den måde at skabe et miljø på skolen, som samtidig ville løfte det faglige.

Hvad gør man nu? Overlader det til ministeriets medarbejdere. Det er jeg helt uinteressert i. Jeg er interesseret i, hvad der foregår i klassen og i skolen, hvilken frihed man giver skolerne og lærerne, hvilken tillid man viser dem, hvilket ansvar man giver dem. Det er det, der interesserer mig, det er det, jeg tror på skaber en god undervisning.

Så til fru Gitte Lillelund Bech. Fru Gitte Lillelund Bech har siddet ved de forhandlinger, lige så mange gange som jeg har, til de samme møder. Derfor synes jeg, det er noget forbiøstret noget at komme og sige. Jeg har selv formuleret det, der står i forligsteksten omkring det her spørgsmål med de korte kurser, og jeg er imod en delt skole, hvor børnene deles efter evner, men jeg er for den præcisering, der er i skoleforliget. Vi er jo med stort set på det hele indtil det, der skete den grufulde nat, den sorte nat for den danske folkeskole.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Bodil Kornbek som ordfører. Ja, sådan går det, når der ikke er flere korte bemærkninger, så

går vi videre til næste ordfører. Det kan somme tider komme lidt overraskende.

Kl. 17.05

Bodil Kornbek (KRF):

Michael Ende har skrevet en børnebog, der hedder »Momo«. Momo er en pige, der bor i en lille by, der tager kampen op mod de grå tidstuve, der stjæler menneskenes tid ved at systematisere livet og tiden, således at alt bliver så effektivt som muligt, resultatorienteret. Og glæden i byen forsvinder.

Momos udgangspunkt er, at vi skal respektere og værdsætte mennesker for det, de er, og for såvel det, de er gode til, som det, de er knap så gode til. For Momo drejer det sig om at give tid frem for at tage tid, således at det enkelte menneske bliver i stand til at udfolde sine individuelle evner i en positiv retning.

Momos livssyn afspejler Kristeligt Folkepartis forståelse af rummelighed. Derfor klinger det også en smule hult i mine ører, når regeringen og forligspartierne i de almindelige bemærkninger til lovforslaget skriver, at skolen skal være rummelig, for hvis der er noget, folkeskolen ikke bliver med dette nye lovforslag, er det rummelig. Det er vel at mærke også den eneste gang i hele lovforslaget, at rummeligheden og sikringen af dette bliver nævnt.

Fagligheden er det, der har været i fokus. Først og fremmest fagligheden styrkes gennem flere timer til de grundlæggende fag, bl.a. dansk og matematik på de første trin.

Overordnet kan Kristeligt Folkeparti bakke op omkring intentionerne bag lovforslaget om at styrke det faglige niveau i en række fag. Men der har været en alt for ensidig fokusering på øget faglighed; det er lig med flere boglige timer. Grundlæggende må man vel sige, at børns trivsel er det, der kan give en øget faglighed. Børns trivsel er også det, som gør dem åbne og parate og modtagelige til at kunne være en del af en læringsproces.

Ud over børns trivsel er det også at have fokus på lærernes uddannelse, lærernes faglighed, fordi det i allerhøjeste grad er med til også at sætte fokus på det, der foregår i skolen, på den faglighed, vi alle ønsker skal styrkes.

Lærernes efteruddannelsesmuligheder, lærernes muligheder for at kunne håndtere nye læringsområder i skolen, det skal vi ruste lærerne til, for det er sandelig også med til at styrke fagligheden.

Med lovforslaget skal fagligheden også styrkes med indførelse af bindende trinmål. I Kristeligt Folkeparti er vi af den overbevisning, at de bindende trinmål vil resultere i en svækkelse af den nødvendige fleksibilitet, som lærerteamet, og den enkelte skole skal og bør have for at kunne tilrettelægge undervisning med udgangspunkt i elevernes behov.

Vi mener også, det er vigtigt at være opmærksom på, at det kommunale engagement i folkeskolen og om folkeskolen skal bevares, fordi det kommunale engagement også er noget ganske essentielt i forhold til skolens udvikling og i det lokalområde, skolen er placeret i.

De bindende trinmål skal samtidig medvirke til, at det på et tidligt tidspunkt kan konstateres, hvis en elev har behov for, at der gøres en særlig indsats. Mener forligspartierne virkelig ikke, at lærerne er i stand til at bedømme dette i dag? Jeg synes, forslaget udviser en total mangel på tillid til folkeskolelærernes faglige evner til at vurdere, hvordan det står til med de enkelte elever i klassen.

De bindende trinmål vil få en langt større kontrollerende betydning i undervisningen, end der gives udtryk for, og vil ikke mindst skabe et u hensigtsmæssigt resultatpres hos både lærerne og eleverne, hvor fokus bliver på det, der kan måles.

Der har været talt en del i hele den her proces om nye lærings- og undervisningsformer, hvilket vi i allerhøjeste grad også kan støtte. Her har man bl.a. også inddraget holddannelse.

Men helt fra begyndelsen i den her proces har det forekommet Kristeligt Folkeparti, at hensigten med holddannelse i folkeskolen har haft et andet formål end det rent pædagogiske og fornyelse af undervisningen. Det har handlet om økonomi, og den store taber i den her holddannelsesproces kan blive den ressourcekrævende, men absolut nødvendige specialundervisning.

Så er der hele indskolingsfilosofien, som forligspartierne lægger for dagen, hvor legen skal gøres intellektuel, og hvor børnene skal lege for at lære, mens at lege for at lege er underbetonet. Hermed synes vi, at en helt væsentlig dimension falder bort, nemlig indskolingens betydning for børnenes udvikling af sociale og kreative evner via legen.

Børn skal have mulighed for at lege og beskæftige sig med andet end det, der kan måles, for kun herved sikrer vi, at børnene udvikler sig til hele mennesker. Hele indskolingsfilosofien afslører et børnesyn, hvor man kun er noget

gennem de faglige resultater, man leverer, mens rummet for den individuelle udvikling indsnævres. Vi er ikke begejstret for den udvikling.

Kl. 17.10

Hvad har egentlig været drivkraften i dette lovforslag om forbedring af folkeskolen?

Lovforslaget afslører en kassetænkning frem for en helhedstænkning med børnene i fokus. Regeringens og forligspartiernes indretning af skolen med det nye lovforslag udviser total manglende respekt for, at børn lærer i helhed, at de lærer ved at lege, at de lærer forskelligt og ikke mindst i forskellige hastigheder.

Hvad er det for et børnesyn, regeringen og forligspartierne ønsker at fremtidens folkeskole skal bygge på? Spørgsmålet er, om der overhovedet er taget stilling til det i forbindelse med dette lovforslag.

Ligesom Momo ønsker vi rummelighed. Men ligesom Momo ønsker vi ikke at støtte de grå tidsrøvere, der med dette lovforslag vil systematisere livet og tiden.

Vi stemmer nej til dette forslag, og det har vi det rigtig godt med.

Undervisningsministeren (Ulla Tørnæs):

Jeg vil gerne sige mange tak for debatten. Jeg synes, det har været en rigtig god debat. Jeg synes også, at debatten vidner om, at folkeskolen og dens forhold ligger os alle stærkt på sinde. Det hænger jo sammen med, at vi taler om en folkeskole, der handler om ikke mindre end 500.000 elever og deres heldigvis ofte meget engagerede forældre. Vi taler om forholdene for 60.000 lærere, og vi taler om et kommunalt indsatsområde, der årlig beløber sig til omkring 30 mio. kr.

Regeringen har fra første dag prioriteret folkeskolen meget højt. Folkeskolen og dens forhold er også indgående behandlet i det regeringsgrundlag, som vi offentliggjorde ved regeringens dannelse. Desuden uddybede regeringen sine synspunkter om folkeskolen sidste forår med oplægget om »10 skridt mod en bedre folkeskole«.

På baggrund af det oplæg optog jeg drøftelser med alle partier i Folketinget tilbage i august måned, og det mandede ud i, at regeringen den 14. november indgik en politisk aftale med Dansk Folkeparti og Socialdemokraterne om fornyelse af folkeskoleloven.

Regeringen har hele vejen igennem ønsket, at der skal større vægt på fagligheden i skolen. De internationale undersøgelser har til fulde dokumenteret, at vi skal gøre det bedre. Den seneste

PISA-undersøgelse påviser, at omkring 20 pct. af eleverne forlader skolen med utilstrækkelige læsekundskaber. De elever ved vi i fremtiden vil få problemer med at læse helt almindelige tekster; det er ganske enkelt uacceptabelt, og det har vi måttet gøre noget ved.

Andre undersøgelser viser, at skolen ikke giver elever de udfordringer, de har behov for. Den sociale arv videreføres tilsyneladende uændret. Det er derfor regeringens mål, at skolen skal gøre en større indsats, når det gælder om at bryde den negative sociale arv.

Lovforslaget er udtryk for en fornyelse, en fornyelse af den nuværende folkeskolelov, om man vil. Folkeskoleloven er fra 1993, og det er en ambitiøs og fremadrettet rammelov, som på alle de centrale områder fortsat er et godt udgangspunkt for en tidssvarende grundskole. F.eks. er formålsparagraffen stadig dækkende for den rettelæggelse af undervisningen og de øvrige aktiviteter, der skal foregå i folkeskolen. Den udtrykker klart det menneskesyn og samfundssyn, der er bred enighed om i Folketinget, også med det netop behandlede lovforslag.

Fagrækken i folkeskolen er uforandret, og lovens grundprincipper står således fast, men fagligheden, en styrkelse af fagligheden har været i fokus, og i den sammenhæng har det været helt afgørende, at vi har fået styrket fagene i folkeskolen.

Dansk og matematik har fået det største løft i timetallet, siden lørdag blev skolefri dag i begyndelsen af 1970'erne. Det var tiltrængt. Naturfagene er styrket med flere timer, og der kommer afsluttende prøve i fysik, kemi og biologi. Historie og samfundsfag har fået en naturlig sammenhæng; i og med at væsentlige emner fra begge fag indgår i den obligatoriske projektopgave. Engelsk som første fremmedsprog påbegyndes 1 år tidligere og er styrket timetalsmæssigt. Idræt er styrket timetalsmæssigt på mellemtrinnet. Alt i alt er der en styrket faglig indsats i relation til timerne.

Kl. 17.15

Men fagligheden i folkeskolen styrkes ikke alene ved at øge timetallet. Der er jeg for så vidt enig med de ordførere, som har været inde på lige præcis den vinkel. Derfor består aftalen også af en række øvrige elementer, herunder de bindende trinmål.

Baggrunden for de bindende trinmål har været et ønske om, at vi ikke vil acceptere en udvikling i retning af, at landets skoler udvikler sig til A- og B-skoler. Så med trinmålene har vi skabt

forudsætningen for, at vi fastholder en national skole med en lokal forankring.

De fælles trinmål var også hr. Carsten Hansen inde på, og jeg kan til fulde bekræfte den fortolkning af, hvad aftalen egentlig indeholder, og det vil jeg gøre ved at læse op af selve aftalen, som blev indgået den 14. november, hvor det klart står, at trinmålene fastsættes som de vejledende delmål fastsættes i dag, det vil sige på de klassetrin, hvor det er pædagogisk begrundet ud fra det enkelte fags opbygning og progression. Udmøntningen sker, således at de eksisterende vejledende delmål gøres bindende som trinmål. Der sker dog en justering som konsekvens af de ændringer, der sker i medfør af aftaleudkastet, bl.a. hvor et fag tilføjes flere timer, eller hvor et fags begyndelses- eller sluttidspunkt ændres. Ligeledes sker der løbende en justering og præcisering af trinmålene for fagene i lyset af de indvundne erfaringer. Der gennemføres en evaluering efter 4 år, og resultaterne forelægges forligskredsens.

Det var, hvad vi blev enige om den 14. november, og det er det, som er sagens kerne. Flere ordførere har været inde på, hvad det egentlig indebærer, at man vil tage højde for indvundne erfaringer. Det skal naturligvis ses i lyset af, at selv de nuværende delmål jo er en nyskabelse i folkeskolen, og derfor er det helt relevant, at vi løbende inddrager de erfaringer, som skolen gør, hvad angår så ikke længere delmålene, men de bindende trinmål, og det ville da være fuldstændig tåbeligt ikke at tage højde for de indvendinger og de erfaringer, som man høster ude i skolerne på den baggrund.

Så har der også været en diskussion om metodefrihed. Jeg er helt enig med de af forligspartierne, som har understreget, at der ikke ændres ved lærernes metodefrihed. Jeg vil så gerne tilføje, at der aldrig har været målfrihed i den danske folkeskole. Målene præciseres med aftalen her i form af indførelsen af de bindende trinmål.

Ud over trinmålene i folkeskolens fag vil vi naturligvis fastholde en fokusering på elevernes personlige og alsidige udvikling, og det bliver ligeledes understreget i form af, at der også ved målbeskrivelser bliver lavet beskrivelser af elevernes personlige og alsidige udvikling.

Det får mig til endnu en gang at sige – jeg har nævnt det før – at jeg ikke ser en styrkelse af elevernes faglige færdigheder og kundskaber i folkeskolen som modsætning til en fokusering på elevernes personlige og alsidige udvikling. Snarere tværtimod mener jeg, at de to ting går hånd

i hånd, altså er hinandens forudsætning og ikke hinandens modsætning.

Der vil også komme mål for indholdet i børnehaveklassen. Det bliver fastlagt med aftalen her. Det handler om at sikre en bedre forberedelse af børnene før skolestart. Det er forligspartiernes mål, at en bedre forberedelse før skolestart kan bidrage til, at vi også den vej rundt kan styrke fagligheden i folkeskolen.

Kl. 17.20

Et tredje element, eller nærmere et fjerde element i relation til styrkelsen af fagligheden handler om de udvidede muligheder for holddannelse. Altså det, at man nu kan holddanne fra 1.-7. klasse på baggrund af den løbende evaluering.

Det giver i virkelighedens verden mulighed for at bruge begrebet undervisningsdifferentiering til at tilrettelægge en målrettet undervisning ud fra den enkelte elevs behov, ud fra det enkelte barns behov. I det lys skal man også se de bindende trinmål, for der er det lærerens forpligtelse at sikre, at undervisningen bliver tilrettelagt sådan, at alle børn får mulighed for at nå de mål, som er fastsat.

Folkeskolen er fortsat en rammelov. Det er kommunerne og skolerne, der skal fylde rammerne ud. Det kræver daglig en stor indsats, det kræver dygtige lærere, det kræver moderne ledelse, og det kræver også engagerede forældre som grundlaget for, at det hele skal lykkes.

Derfor har vi besluttet os for at se på efteruddannelsesindsatsen, og det vil vi gøre i et samarbejde med Kommunernes Landsforening. Som fru Marianne Jøved allerede har nævnt, er det også tanken, at vi vil iværksætte en diplomuddannelse i ledelse for lige præcis skoleledere.

Vi er jo meget opmærksomme på, at skolen er i løbende udvikling. Derfor er vi blevet enige om, at vi iværksætter et nyt udviklingsprogram for folkeskolen. Vi har kaldt programmet »En skole i bevægelse«, og det program skal være med til at understøtte den udvikling, som jo løbende sker i folkeskolen. Vi holder dermed den tradition i hævd, at den danske folkeskole naturligvis hele tiden fornyr sig ud fra det, der foregår på den enkelte skole.

Det lokale engagement udfolder sig inden for nye rammer og om nødvendigt gennem dispensationer fra den gældende lov. Det er det, der er tanken bag det nye udviklingsprogram.

Så til slut vil jeg gerne fastslå – det burde egentlig ikke være nødvendigt, men jeg har nu

alligevel lyst til at sige det – at eleverne i den danske folkeskole er fremtidens ressourcer for det danske samfund. Deres evner, deres opfindsomhed, deres arbejdsindsats og deres udvikling får de i folkeskolen. Derfor skal skolen give de unge mod på uddannelse og arbejde og lyst til at engagere sig i vores demokratiske samfund.

Det samlede mål for regeringen og forligspartierne er en folkeskole, som bevarer de mange gode sider; glade elever, der er kritiske og deltager i undervisningen med liv og lyst; dygtige lærere, der engagerer sig i børnene og i skolen; omhyggelige ledere og kommuner, der tager vare på skoleopgaven på en professionel og fremadrettet måde.

Det er regeringens mål, at den danske folkeskole kan være med i toppen blandt de øvrige lande i Norden, og det er regeringens opfattelse – og jeg tror også, jeg kan tillade mig at sige, at det er forligspartiernes – at vi med denne fornyelse af folkeskoleloven skaber de nødvendige rammer for, at det kan ske.

Tak for tilslutningen til forslaget.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Undervisningsministeren sagde, at begrundelsen for de bindende trinmål var at undgå A- og B-skoler. Hvis der skal være en sammenhæng her, må det jo være sådan, at da vi havde – og stadig væk har – de vejledende delmål, som nu gøres til statslige bindende trinmål, så var de kommuner, der valgte selv at gøre noget, skyld i, at de blev B-skoler. For ellers er der jo ingen sammenhæng i det, for det er jo det samme, der nu ophøjes til det.

Hvad er sammenhængen med at sige, at nu undgår vi B-skoler i forhold til A-skoler? Den eneste sammenhæng der er med, at man nu absolut skal have de bindende trinmål, er vel, fordi der var nogle mennesker, der skrev noget sludder, da man skulle lave regeringsprogrammet. Man skrev, at der skulle være mere bindende læseplaner.

Det var det sludder, som nogle toppolitikere kan lave, når de ikke ved, hvad det drejer sig om: Mere bindende end noget, som ikke eksisterer som bindende. Det er noget sludder, og det var den, man skulle ud af. Derfor finder man en forklaring på det, og derfor har vi været omkring forskellige veje, inden vi nåede til det resultat, som vi så også sagde nej til.

Kl. 17.25

Man finder en forklaring på noget, fordi man ikke kan bruge den rigtige, nemlig at der var nogle, der havde klokket i det og havde skrevet mere bindende læseplaner, der så skulle være bindende mål, og så endte det med til allersidst, at det skulle være bindende trinmål. Det er jo en forklaring i stedet for det med, at det er for at undgå A- og B-skoler, for der er ingen sammenhæng mellem det eksisterende system og det at sige, at det giver A- og B-skoler, og det, man nu vil have i stedet for.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg husker fra forhandlingerne i ministeriet med ministeren, at betegnelse A- og B-skoler var knyttet til, at nogle skoler havde flere undervisningstimer, end andre skoler havde. Derfor var alle partier for så vidt enige om at prøve at mindske gabet mellem dem, altså løfte det for de skoler, der ikke havde så mange timer.

Ministeren gør en del ud af at referere til internationale undersøgelser, der viser, at ca. 18 pct. af børnene ikke læser godt nok, og dermed er der behov for vægt på faglighed, og det bliver så til flere timer.

Når nu ministeren henviser til den slags internationale undersøgelser, hvorfor bruger ministeren så ikke andre internationale undersøgelser, der viser, hvordan man løser den problemstilling i andre lande? Andre lande går væk fra nationale mål som styringsredskab, fordi man erkender, at med den viden, man i dag har om læring, og hvordan børn lærer, er nationale mål noget, der er meget dårligt. Det, der er vigtigt, er at give en langt større frihed til lærerne netop til undervisningsdifferentiering og tværfagligt samarbejde for de børn, altså lære i helheder, som fru Bodil Kornbek sagde tidligere.

Men alle de undersøgelser, som kunne give et helt andet og meget mere kvalificeret grundlag for at træffe nogle beslutninger på, er bare afvist, fordi det spektakulære issue, at man skulle have flere timer, skulle gøre det ud for at styrke fagligheden. Men den faglighed bliver ikke nødvendigvis styrket, som ministeren selv erkender det.

Derfor spørger jeg igen, også ministeren: Der er 60.000 lærere, og spørgsmålet er, hvordan vi bærer os ad med at løfte deres faglighed, for det er det, det handler om, hvis man vil styrke fagligheden.

(Kort bemærkning).

Undervisningsministeren (Ulla Tørnæs):

Jeg er helt enig med fru Marianne Jelved i, at lærernes kvalifikationer er helt afgørende for en god undervisning, og derfor har vi også besluttet os for at se på tilrettelæggelsen af efteruddannelsesindsatsen for lærerne. Vi har besluttet os for at lave et analysearbejde sammen med Kommunernes Landsforening, og det vil jeg vende tilbage til, når det er gennemført.

Men det er jo også det, der er årsagen til, at vi alle er meget optaget af selve læreruddannelsen og den evaluering, som læreruddannelsen vil undergå her i indværende år, for målet er naturligvis at sikre, at i det mindste de nyuddannede lærere har de kvalifikationer og kompetencer, som der er behov for for at kunne gennemføre den undervisning, som vi ønsker skal være i folkeskolen.

Så er jeg ikke enig med fru Marianne Jelved i, at lærerne ikke har frihed til at tilrettelægge undervisningen. Lærerne har nøjagtig den samme frihed, som de havde før folkeskoleforliget den 14. november. De har oven i købet endnu flere frihedsgrader. De har nemlig fået muligheden for at lave holddannelser, hvor de tager udgangspunkt i den enkelte elevs behov, og det synes jeg faktisk er en kæmpe styrkelse af mulighederne for at tilrettelægge undervisningen, så man kan bruge begrebet undervisningsdifferentiering langt mere offensivt end det, som i hvert fald lovgivningen hidtil har givet mulighed for. At nogle lærere så har gjort det, det er jo en helt anden sag.

Med hensyn til de internationale undersøgelser: Jeg synes ikke, der er nogen grund til at betvivle resultaterne af de internationale undersøgelser, herunder resultaterne som senest kom frem med PISA-undersøgelsen sidste år. Der er ingen grund til at betvivle, at vi i Danmark har behov for, at vi i folkeskolen får styrket de faglige færdigheder. At man så i andre lande har tilrettelagt undervisningen og grundskolen på en anden måde end det, vi gør i Danmark, synes jeg jo ikke skal være det, der er afgørende for, hvordan vi styrker dér, hvor vi har nogle mangler, eller dér, hvor vi har behov for, at der sættes ind. Så jeg er ikke enig med fru Marianne Jelved i, at man sådan uden videre kan negligere de internationale undersøgelses resultater, blot fordi vi i Danmark får et dårligt resultat.

Kl. 17.30

Så vil jeg sige til hr. Aage Frandsen: Et af målene med trinmålene var at undgå en udvikling,

så der kom A- og B-skoler. Et andet af målene – det har været nævnt af andre ordførere op til flere gange – har været at give skolen et redskab, give lærerne et redskab i forbindelse med tilrettelæggelsen af undervisningen og også at give forældrene et redskab i forbindelse med dialogen med skolen.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Denne ændring, der kommer på om holddannelse, hvor man efter den løbende evaluering kan fordele eleverne på korte kurser, træning i særlige færdigheder, er jo en præcisering af det, der sker i skolen i dag.

Dermed er der jo i og for sig ikke noget nyt i det, og jeg er enig med ministeren i, at man ikke skal betvivle de internationale resultater. Det gør Det Radikale Venstre heller ikke, og jeg gør det ikke. Det er jo derfor, at vi så ivrigt har været med på at finde ud af, hvordan vi kan løse den opgave. Vi betvivler ikke resultatet af PISA-undersøgelsen, men vi betvivler heller ikke resultatet af andre internationale undersøgelser.

Der refererer jeg til professoren på Danmarks Pædagogiske Universitet, som siger, at det er en skam, at de klare delmål bliver bindende, fordi de store internationale undersøgelser viser, at jo større frihed, lærerne har, jo bedre bliver resultaterne, og det er da også den vej, man går i resten af verden. Det hænger sammen med det, man i dag ved om, hvordan børn lærer, men det har regering og forligspartierne ikke villet høre en snus på.

Det er dybt ærgerligt, at man betvivler den type internationale resultater, og det er dybt ærgerligt, at man stiller forældrene i en kontrolfunktion i dag ...

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så tror jeg, at tiden er gået.

Marianne Jelved (RV):

Det var da ærgerligt, men jeg kommer igen.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Ja, det tvivler jeg såmænd ikke på.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Så tager vi den en ekstra gang: Denne gang for undervisningsministeren, tidligere for andre.

Vi har i dag vejledende delmål. De fleste kommuner følger dem. Så er der nogle kommu-

ner, hvor de bliver enige med deres skoler om, at de gerne vil lave nogle andre, det er så en anden måde at lave delmål på, men det er mål. Alle skoler har delmål, uanset om man bruger Undervisningsministeriets eller ej.

Nu gør man dem til bindende trinmål. Hvad er det, man opnår med det i forhold til at sikre, at eleverne når et resultat? Hvad er det, man opnår ved det? For begge dele er jo delmål.

Det, som er den negative side af det, er, at kommunerne sammen med skolerne ikke får lejlighed til selv at diskutere det. Det er jo det, der er pointen i det, medmindre der i bindende trinmål skal ligge noget helt tredje. Det er jo det, vi frygter, nemlig at det bliver til noget andet, måske ikke i første omgang, men i anden omgang – fordi der er nogle, der vil noget andet.

(Kort bemærkning).

Undervisningsministeren (Ulla Tørnæs):

Jeg er absolut ikke enig med fru Marianne Jelved i, at forældrene med lovforslaget her får en kontrolfunktion, sådan som jeg hører fru Marianne Jelved sige det.

Det, der er lagt op til, er, at man som forældre helt klart og tydeligt i en dialog med skolen kan få kendskab til, hvad børnene almindeligvis skal kunne på de forskellige klassetrin i de forskellige fag. Det er ikke det samme som at sige, at forældrene har fået en kontrolfunktion ud over den funktion, som forældrene selvfølgelig har, i og med at de, langt de fleste, er engagerede i deres børns skolegang.

Så er jeg igen, må jeg sige, ikke enig med hverken fru Marianne Jelved eller for den sags skyld professor Egelund i, at lærerne fratages frihedsgrader i forbindelse med lovforslaget her.

Kl. 17.35

Så vil jeg sige til hr. Aage Frandsen, at jeg jo sådan set synes, det er positivt, at man som forældre helt klart og nøje kan få kendskab til, hvad det forventes børnene skal kunne på de forskellige klassetrin, og at det så også er det samme, uanset om man bor i Gedser eller i Skagen. Det er sådan set det, der var min pointe med, at vi lige præcis ønsker at undgå, at folkeskolen udvikler sig til A- og B-skoler. Det er der ingen af os, der har en interesse i.

Så har jeg lyttet mig til, at hr. Aage Frandsen er meget optaget af, at kommunerne skal være involveret i beskrivelsen af målene, og derfor er jeg også meget glad for, at vi i forligspartierne er blevet enige om, at det lige præcis skal være en kommunal opgave at varetage beskrivelsen af,

hvordan man så sikrer, at børnene kommer fra det ene mål til det andet. Det er ikke noget, der har været diskuteret så meget her i eftermiddag, men det ligger jo også i aftalen. Det er jo så med udgangspunkt i lige præcis den lokale forankring.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Det kan godt være, at ministeren ikke ved det, men så skal jeg oplyse om, at man i mange år har kunnet slå op på ministeriets hjemmeside og læse, hvad der forventes, at børn skal lære i de forskellige fag på de forskellige klassetrin. Jeg kender faktisk mange forældre, der har gjort det. Så det er der ikke noget nyt i.

Det er jo rigtigt, at noget af det nye er, at nu skal ministeriet også lave beskrivelser for, hvordan læreren kommer fra ét trinmål til et andet. Jamen det er da et kolossalt ansvar, man tillægger lærerne; det er da en kolossal tillid. Tænk at lærerne nu kan få et papir, hvor der står, hvordan de bærer sig ad med at flytte et barn fra ét trinmål til et andet. Det har vi embedsmænd siddende i ministeriet til at beskrive. Hvor er det flot. Det er et gennembrud.

Så står der i forligsteksten: Endelig vil målene og de nævnte beskrivelser give eleverne og forældrene et bedre overblik over, hvad undervisningen på det enkelte klassetrin skal lede frem imod. Det giver forældrene en bedre mulighed for at følge med i børnenes skolegang og et bedre grundlag for den løbende dialog mellem skole og hjem om børnenes indlæring.

Men det kan de allerede i dag. Hvori består det bedre?

(Kort bemærkning).

Undervisningsministeren (Ulla Tørnæs):

Nu gør jeg mig ikke forhåbninger om, at fru Marianne Jelved og jeg her ved indledningen til 4. time af drøftelsen af lovforslaget bliver enige, slet ikke set i lyset af at vi faktisk brugte adskillige måneder på også at drøfte lige præcis nogle af de her elementer.

Det får mig til i stedet for at spørge fru Marianne Jelved: Hvad er så fru Marianne Jelveds bud på at styrke de faglige færdigheder og kundskaber i folkeskolen? For svaret er jo ikke flere timer, har vi hørt; svaret er ikke en styrkelse af målene, sådan som vi har valgt at gøre det; svaret er heller ikke, hører jeg fru Marianne Jelved sige, udvidede muligheder for holddannelse.

Hvad er det så lige, fru Marianne Jelved vil gøre for de 20 pct., der forlader folkeskolen i dag uden brugbare læsefærdigheder? Hvad er det så lige, fru Marianne Jelved vil gøre for at sikre, at de børn og unge, som forlader den danske folkeskole, får de samme forudsætninger for at kunne begå sig i en stadig mere global verden som de børn og unge, der vokser op i vores nabolande?

Nu spørger jeg fru Marianne Jelved med risiko for, at vi skal være her 4 timer mere, men jeg synes trods alt, det kunne være interessant på falderebet her at få et kort bud på fru Marianne Jelveds forslag.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Selv om fru Marianne Jelved ikke har flere korte bemærkninger, vil hun selvfølgelig få lejlighed til at svare.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Det, der uenigheden går på, og det, der altså virkelig er et problem, er, at regeringspartierne og deres forligspartier, altså VOKS-partierne, tilsyneladende ikke forstår, hvad det er, vi siger. Og det behøver ikke være afsenderen, der er noget i vejen med.

Vi er tilhængere af, at der er slutmål, og vi er tilhængere af, at der er delmål. Men det er vigtigt, hvis en skole har nogle lidt andre mål, at kommunen så siger: Vi kunne godt gøre det på en lidt anden måde, og det ligger inden for den ramme, der er.

Det er også derfor, vi er så fantastisk stærke tilhængere af, at vi har vejledende læseplaner. Og det der sludder om det bindende, det mere bindende endda, der kom ind i regeringsprogrammet, som ministeren af gode grunde heller ikke skal kommentere, fordi ministeren er uskyldig, er jo rædselsfuldt. Tanken om, at man fra statens side og fra ministeriets side kan bestemme, er jo rædselsfuld.

Kl. 17.40

Så nævner ministeren det, der står i bemærkningerne, og så må man håbe, at man bliver glad. Nej, for det kan læreren da finde ud af. Det er den manglende tiltro til, at lærere og forældre og skole kan finde ud af noget, eller at kommunen kan finde ud af noget, som gennemsyrrer det her. Det er virkelig Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti, der har fået deres. I burde være glade, og jeg ved, at I er glade. Og I andre burde være kedede af det, og jeg ved, at I er det.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Man må ikke bruge direkte tale, hverken erfarne eller nye medlemmer. Så er det fru Marianne Jelved, der selvfølgelig får lov til at svare.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Under forhandlingerne foreslog jeg noget for at løse den opgave, det er, at ikke 18 pct. af børnene, men højst et par procent ikke får lært at læse, for der vil være nogle, der er ordblinde og af andre grunde har svært ved at lære det.

Der skulle vi præcisere § 18 i folkeskoleloven om lærernes forpligtelser til planlægning osv. og § 13, som handler om den løbende evaluering.

Vi er fuldstændig enige i, at der ikke er en målfrihed i skolen. Vi er tilhængere af et slutmål for fagene. Vi er tilhængere af, at lærerne også er bevidste om den progression, der er i et fag. Vi er gerne med til flere timer, men vi tror ikke på, at det er svaret alene.

Derimod skal der fokus på undervisningsdifferentiering i modsætning til elevdifferentiering. Derfor skal der fokus på tværfaglig undervisning, hvilket kræver efteruddannelse, efteruddannelse og efteruddannelse af lærerne. Det er hylesvært at gøre det. Det er svært på lærerseminarierne, hvor de skal leve op til det samme, og det er svært i gymnasierne, der kommer til at skulle det.

I virkeligheden er den største investering, vi kan gøre for vores fremtid, at uddanne dem, der skal undervise både de nuværende børn og de kommende børn og dem i de videregående uddannelser, herunder ungdomsuddannelserne.

For det er hele lærerens kompetence, der er totalt afgørende. Den er helt afgørende, og den har forligspartierne nu tænkt sig at se på. Men det er da glædeligt.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Fru Bodil Kornbek. Det er også til ministeren. Hr. Aage Frandsen var jo også oppe med et bemærkning til ministeren.

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Det er utrolig vigtigt, at man, når der er nogle problemstillinger i forhold til folkeskolen, og det er der jo ifølge de internationale undersøgelser, så også tager hånd om dem. Det var også derfor, man satte den proces i gang for snart lang, lang tid siden, at vi må se på fagligheden. Det går ik-

ke, at så mange ikke kan læse, når de går ud af skolen.

Så langt så godt. Det er vi helt enige i i Kristeligt Folkeparti, og vi tog heller ikke helt afstand fra det med flere timer. Men det er altså tankevækkende, at når man taler faglighed ud over de flere timer, så er det bindende mål; det er en centralt styret skole. Det er også en vejledning af, at man altså nu skal til at udarbejde lærernes planlægning og undervisning, og det skal de nu også have en beskrivelse om. Det er et udtryk for mistillid, altså at der faktisk ikke er særlig meget, der har fungeret hidtil.

Så kommer man ind på hele forældredelen:

De har åbenbart ikke kunnet følge med, de har altså ikke kunnet finde ud af at være i kommunikation med skolen hidtil. Nej, for nu bliver den styrket, nu kan de slå op i en manual.

Det er jo trods alt også i den daglige dialog, at forældrene har kunnet følge med i, hvad der foregår i skolen, så det er altså et udtryk for mistillid og en alt for ensidig fokusering på, hvordan vi skal få faglighed i folkeskolen. Det er det, der ligger i det her forslag, og jeg beklager bare dybt, at det er således.

(Kort bemærkning).

Undervisningsministeren (Ulla Tørnæs):

Jeg må sige, at jeg er lidt forundret over at høre både hr. Aage Frandsen, fru Marianne Jelved og nu også fru Bodil Kornbek give udtryk for, at lovforslaget og aftalen er udtryk for manglende tiltro og manglende tillid til lærerne.

Kl. 17.45

Altså sådan set er lærerne jo meget godt tilfredse med aftalen, de er meget godt tilfredse med lovforslaget, så jeg forstår slet ikke, hvorfor Det Radikale Venstre, SF og nu også Kristeligt Folkeparti har den opfattelse. Det er faktisk præcis det modsatte, der er tilfældet. Lærerne er ganske godt tilfredse; forældrene er faktisk også meget godt tilfredse. Man kan gøre sig den anstrengelse bare at kaste et blik ned i de hørings-svar, som er kommet til lovforslaget, og deraf vil det klart fremgå, at lige præcis de bindende trinmål sådan set bliver positivt modtaget.

Så jeg tror på, at det her er noget, som folkeskolen vil få gavn og glæde af. Jeg tror på, at det netop vil være det bidrag, som fru Marianne Jelved, hr. Aage Frandsen og fru Bodil Kornbek ikke har turdet komme med. Men det vil lige præcis være det, der kan være med til at give folkeskolen det løft, som der er behov for for at sikre, at vi ikke fortsat skal leve med, at 20 pct.

forlader folkeskolen uden brugbare læsefærdigheder. Og lad mig i øvrigt referere til de internationale undersøgelser.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 148: Forslag til lov om ændring af lov om gymnasiet m.v., lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne m.v. og lov om de erhvervsgymnasiale uddannelser til højere handelseksamen og højere teknisk eksamen. (Undervisning i udlandet).

Af undervisningsministeren (Ulla Tørnæs).
(Fremsat 29/1 2003).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jens Christian Larsen (V):

L 148, som kan skabe grundlag for etablering af internationale hold, de såkaldte rejsehold, der giver mulighed for undervisning i udlandet, er i en tid, hvor udviklingen inden for handel, produktion, teknologi, videnskab, kultur osv. bliver mere og mere internationalt orienteret, et helt oplagt middel til at implementere denne dimension i vores uddannelsessystem.

Lovforslaget imødekommer et stærkt ønske fra flere gymnasiale uddannelser rundt om i landet; det er bl.a. også fremført fra konkrete skoler ved foretræde for Folketingets Uddannelsesudvalg.

De erfaringer, som foreligger fra tiden før 26. februar 2001, hvorefter det ikke har været muligt at forlægge undervisningen ud over 6 uger

til udlandet, er meget positive. De erfaringer, som kan indhentes, siger bl.a., at det har været meget givende for eleverne at lære at stå på egne ben i et fremmed land. Det har bl.a. øget elevernes fremmedsprogskundskaber betydeligt.

Det har også givet en indsigt i et fremmed lands økonomiske, sociale og kulturelle forhold, en indsigt, som kommer eleven til gode, når han eller hun på et givet tidspunkt står i et job, hvor man kan gøre gavn af den erfaring, som eleverne har erhvervet sig under et uddannelsesforløb forlagt til udlandet.

Vi synes, at de positive muligheder bør udnyttes, og vi vil derfor udtrykke en positiv indstilling til lovforslaget.

Carsten Hansen (S):

Da vores ordfører på området, fru Lene Jensen, ikke kan være til stede, har jeg lovet at holde talen.

Det lovforslag, vi behandler i dag, har til hensigt at styrke den internationale dimension i de gymnasiale uddannelser. Mere konkret handler det jo om, at eleverne på de gymnasiale uddannelser skal have mulighed for at gennemføre et semester eller mere i udlandet, og det er med fuld merit, så der ikke bliver tale om forlængelse af studietiden.

Udlandsophold er jo spændende, og de kan også bidrage – mener vi – til at styrke både de faglige og de kulturelle kompetencer hos den enkelte elev.

Hensigten med forslaget kan vi i virkeligheden godt støtte op om, men der er i hvert fald en række forhold, som vi mener kræver nærmere eftertanke. For det første er udlandsophold jo ikke gratis, hverken for eleven eller for uddannelsesinstitutionen. For eleven vil der være tale om, at man selv skal finansiere en betragtelig del af de samlede omkostninger.

Undervisningen skal naturligvis ydes vederlagsfrit, det fremgår da også af selve lovforslaget. Men alle udgifter til rejse, ophold og forplejning skal afholdes af eleven selv. Hertil kommer, at eleven også selv skal betale for sygeforsikringer og andre forsikringer.

Kl. 17.50

Der kan samlet blive tale om en betydelig deltagerbetaling. Niveauet var, inden den tidligere regering ændrede på det, faktisk på omkring 20.000-30.000 kr. pr. semester, og det betragtes i bemærkningerne som helt normalt.

Vi har noteret os, at det af bemærkningerne fremgår, at regeringen ønsker at opretholde